

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "
Nrul de Duminecă
pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.
Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.
—
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscrise nu se îna-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Talpa țării.

(*) Am urmărit cu deosebită luare aminte discuțiunile ce s'au urmat în sinul comisiunii parlamentare alese de cele două corpuri legiuitoare (Cameră și Senat) ale României pentru a pregăti proiectele de reformă agrară. Am citit mai presus de toate, proiectul agrar asupra căruia s'a urmat discuțiunea și nu putem să felicităm îndestul guvernul care a avut sollicitudinea, priceperea și căldura să întocmească acest proiect.

Ne-am mirat numai d'un lucru: cum s'a putut ca într'un stat național, cărmuit de miniștri ieșiți din sinul poporului român, a întârziat pân'acum lecuirea atâtor rele?... Avem însă o mângâiere în privința asta: dl Ioan Brătianu, ministrul de interne, a avut curajul să recunoască marele adevăr, că da: ambele partide istorice au neglijat pe țărani! Ceeace însemnează că va avea și energia să lupte acum pentru *vindecarea radicală a tuturor relelor*, despre cari a vorbit atât de elocvent revoluția de astă primăvară.

Ne mai mirăm apoi, cum de s'au mai aflat, după toate acestea, chiar în sinul comisiunii fruntași ai țării, cari să-și facă rezerve, cari să susțină că nu e nenorocită starea țărănilor români și să-i compare cu aceea a țărănilor germani, spunând că »țărăni noștri sunt mai bine situați decât cei germani«, iar în consecvență să nu aprobe chipul cum guvernul României și-a propus să facă marea, importanta și grabnica re-

formă... Marii proprietari, cari vorbesc astfel, desigur că n'au intrat prin casele țăranilor, nu s'au interesat să vadă cum se hrănesc acești nenorociți, ci informațiunile asupra țăranului român le vor fi având dela logofeți greci și bulgari.

Admirabil le-a răspuns acestor boieri dl Spiru Haret, ministru de culte, care s'a distins prin numeroase scrieri ținând ameliorarea sortii țăranilor. Vă vorbesc — a zis d-sa — ca om de bun simț. Într'un interval de 19 ani am avut 5 revolte agrare... Să fie țara asta condamnată la continue convulsii pentru că diferitele clase nu se pot înțelege?... Și răspunzând obiecțiunilor ridicate în numele sfințeniei dreptului de proprietate: »La nevoie, noi sacrificăm legile pentru oameni, iar nu oamenii de dragul legii!... Imi vorbiți de dreptul proprietății. Dar cu dreptul țăranilor ce faceți?« (»L'Indépendance Roumaine« dela 8 Noemvrie).

De altminteri proiectul de reforme nu e într'un nimic periclitat. Incepând cu bătrânul prim-ministru D. Sturdza, toți fruntașii de seamă ai țării susțin cu ardoare proiectul. Nema vorbind de miniștri, solidari cu toții, cei mai luminați bărbați ai țării: Em. Cullu, dr. Radovici, Alimănișteanu, Al. Djuvara, G. Panu etc. au rostit nu numai cuvântări calde, dar și motivând puternic necesitatea urgentă a reformei. Iar când un mare proprietar făcea tot felul de obiecțiuni, cu strajnică ironie dl Sturdza i-a strigat: »E clar ca lumina zilei că proiectul acesta e făcut de — idioți. Dă-ne un certificat

de prostie. Prezentați-ne însă soluțiunile D-Voastre!«...

Iar în vorbirea ce a ținut, încercatul sfetnic al Coroanei și azi cel mai cu experiențe bărbat de stat, dl Sturdza a vorbit cu multă căldură despre țărani, arătând că ei sunt *talpa țării*, că dacă e să se ridice și întârească țara, în primul rând țăranii trebuie scoși din mizerie, soarta lor trebuie ameliorată!

Dintre conservatori ia parte la discuțiunea asupra anteproiectului numai dl C. Dissescu, fost ministru și profesor universitar.

D-sa și-a făcut rezerve de natură iuridică, spunând că se nesocotește constituția și că pentru realizarea unor atât de mari reforme ar fi trebuit să se convoace o constituantă. În vorbirea sa, dl Haret a răspuns și acestei obiecțiuni: »Credeti că țăranii foiletează constituțiunea? I-am reprimat. Nu putem trăi însă continuu sub protecția puștilor!«... Ci numai prin reforme salutare țărani se vor convinge că boerii, pătura conducătoare a țării, sunt *frați* ai țăranilor... Dl Dissescu este de altfel un amic al țăranimii și prin luminile sale desigur va contribui la realizarea reformelor, dupăcum, ca naționalist, a sărit d'atâtea ori într'un apărarea românilor subjugăți.

Discuția generală asupra anteproiectului agrar, depus de dl Brătianu, s'a terminat și acum se discută pe articole.

Vom ține pe cititorii noștri în curent cu tot ce se face.

FOIȚA ORIGINALĂ A «TRIBUNEI».

DIN ROMA.

Mausoleul lui Adrian.

Note de P. Robescu.

O zidărie enormă, un colos ce bravează vremea de atâtea sute de ani, Mausoleul Împăratului Adrian își oglindește de veacuri în undele galbene ale Tibrului grandioasa lui siluetă, privind trecerea lină a apelor la vale, pe când timpul se încearcă înzadar să roază cu dintele lui de oțel lăria construcției.

Pe malul drept al fluviului, rotonda mausoleului se ridică semeață și severă, cu roșul închis al cărămizilor, cu galbenul învechit al pietrelor, cu crenelele ei de fortăreață, cari au sfidat timpul și tunurile.

Te cutremură puternic această construcție. Cuburi enorme de travertina formează săli și galerii, cari altădată erau acoperite cu marmuri scumpe; poduri de lemn de construcție nouă leagă între ele zidurile late, pe cari o căruță ar putea trece în bună voie; scări largi de piatră conduc în diferite părți ale mausoleului; iar o galerie enormă, luminată azi cu electricitate, ocolește în elice turnul ca să ajungă sus, unde era sarcofagul împăratului. Este atâta zidărie, atâta grandiositate și prestanță în acest mausoleu că te simți mic și incapace traversând galeriile croite pentru uriași. Peste turn, altădată ciprii verzi, arborii de doliu, acopereau mausoleul, iar d'asupra vârfulor ascuțite ale lor, o guadrilie de bronz trasă de patru cai în poziție de fugă, încoronă monumentul.

Cine, traversând Roma, nu a simțit fiorii de sfântă emoțiune ce-ți dă acest leagăn al Istoriei? Cine, privind mausoleul lui Adrian nu s'a cutremurat de uriașa clădire, rezultat al unei concepții de ciclop?

Galeria urcă în elice și ocolește turnul. Bolta este largă, naltă, zidurile păstrează urmele cuielor, cu cari era fixată marmura ce le acopereau, lămpile electrice ard cu o lumină galbenă, ca niște candelă de cimitir și în zona lor de lumină, zidurile apar goale și prăfuite, iar ici-colea se văd resturi din padimentul de mozaic. Este așa de goală și așa de tristă galeria pustie, atâta ruină și atâta schimbare din ceia ce a fost pe atunci! Ah, romanii au construit în așa fel, că vremea trece peste zidăriile lor fără să le poată fărâma, dar oamenii, oamenii, cari au venit după romani, mai tari ca vremea, au stricat, au dărâmat, au schimbat, ceeace timpul nu a putut face; vandalismul din suflet este mai puternic decât natura și rezultatele lui ne-au dat resturile Forului, ruinele Palatinului...

O ușă joasă face trecere între galerie și o sală largă, din care o scară dreaptă, trecând ca o punte dintr'o parte în alta a turnului, conduce la partea superioară a mausoleului. Sala servea de loje, deschiderea largă, aproape cât un părete lăsa aerul și soarele să pătrună aci, iar în rotonda turnului, eră sarcofagul împăratului. În spațiul larg în care scara trece ca o punte, pereții sunt despuiati de marmuri, zidurile apar hidoase, prăfuite, iar pe o tablă de lemn, stă scris cu niște caractere meschine: *Cella della tomba di Adriano*.

Doamne, aci a răposat acela care a fost cel

mai cult împărat roman? În turnul acesta, care are aerul așa de mizer a venit să doarmă somnul etern? O, ce ironie! Somnul etern a fost întrerupt, nu de trimbițele cari au sunat dărîmarea Erichonului, nu de arhanghelii cari chemau la a doua înviere, cide demoni cu chipuri de oameni, cari în numele celui ce a fost cel mai blând povăduitor al iubirei, în numele Christului mort pentru pace, au răscolit o lume, au schimbat o epocă, au omorât pe vii, au desgropat pe cei morți și cenușa celorce au avut fatalitatea să nu fie boțeați sub sămnul crucei, împrăștiată fără milă, fără scrupul în cele patru vânturi... Negura evului mediu a ascuns sub haina ei nenumărate crime și profanări; goale și pustii sunt zidurile acestui mausoleu, dar în fața distrucției vandalice, în fața meschinei inscripții din al XX-lea secol, parcă plutește umbra mortului împărat... un fior trece pe spate... și fără voe pălăria descopere fruntea ce se pleacă...

Iar d'asupra, în vârful mausoleului, camere luxoase cu frescuri și marmuri, cu imagini de sfinți și inscripții papale, camere cari conțin resturi de marmuri și de tunuri, muzee de arme și de inginerie, ghiulele și săbii, mozaicuri religioase și cruci, vorbindu-ți de alte vremi, de alte moravuri, de altă epocă istorică. Și pe coperiș, enorma statuă a Ingerului, care trage sabia din teacă, bronz pus acolo de papa Grigorie-cel-Mare în anul 590 înlocuind quadrilia, și care a dat mausoleului numele de »castel sant'Angelo«.

Nu numai arhitectura măreață a monumentului impresionează, ci el este și un semn vădit de mărimea și puterea imperiului roman, o repercuție a forței din acea epocă de grandiositate, o în-

Croații în luptă. Marea adunare a partidului Starcević, cum se vestește din Zagrab, și-a început ieri sfăturile. După semi oficiosul organ din Zagrab, s'a hotărât în consiliul partidului, să înființeze o societate pe acții cu un capital de 100.000 coroane, pentru spriginirea presei. Conferența a ținut până la miezul nopții. Cu trenurile a sosit multă lume în Zagrab, ca să asiste la adunarea de partid. Înainte de prânz s'au adunat participanții adunării în fața palatului Starcević și s'au dus în fața edificiului Socoly, unde dr. Iosif Frank a deschis adunarea. În hotărârea adusă în chestia venitelor blocului, adunarea ia poziție hotărâtă contra noilor sarcini de o sută de milioane de coroane ce se impune Croației, fără ca la timpul său să capete vre-un beneficiu. Într-o altă rezoluție adunarea ia poziție contra transacției austro-ungare, pe de o parte din cauze principiale, pe de altă parte fiindcă transacția atacă interesele Croației.

Deputatul Elegovici a raportat despre creșterea partidului, în care spune că în curând în Croația vor fi toți de partidul Starcević. Atacă vehement pe rezoluționisii, pe cari îi face responsabili pentru faptul că azi în Croația limba oficială e cea maghiară. Partidul Starcević va lupta din toate puterile în Croația contra stăpânirii maghiare, precum și contra transacției austro-ungare care ține pe croați în robie.

Culmea nerușinării!

În orice țară din lume slujbașul care a comandat foc și a pricinuit criminală vârsare de sânge ajunge cel puțin suspendat, până să se facă cercetare, pentru a fi dat în judecată.

În fericita noastră țară nu e așa. Aici nimeni nu ia grav lucrurile. Jakab dela Pánade este tot căpitan, Wolf dela Cristian tot sergent major, — iar cât despre eroul dela Cernova, solgăbirăul Pereszlényi Zoltán, nu numai că nu e suspendat, dar are încă nerușinarea să pozeze ca mare patriot, ca unul care a comandat foc pentru a mântui vaza — ideii de stat.

În »Elöre« din Cluj a apărut adecă o declarație lungă a numitului erou. Ca să-și scuze fărădelegea, el brodează minciunile cele mai încornorate. Zice că poporul a fost agitat de Hlinka, preotul suspendat

chegare a țării dominației romane. Republica se transformă în imperiu, Cezar plămădește cu sângele lui prima tencuielă; Octavian August îl încheagă, Tiberiu și Caligula îl stropește cu sângele ce curse cu primele cruzimi ale unei ere noi; Claudiu își întrece predecesarii, omoară pe prima soție, pe Messalina, se căsătorește cu Agrippina ca să dea lumii pe Neron, sanguinarul și ferocele cezar; Galba, Oton, Vitelius trec ca niște fantasmă; Vespasian, Titus, Domițianus aduc epoca de pace; Nerva precede pe cel mai mare dintre împărații Romei, pe Traian, care dă urmaș tronului pe nepotul său, savantul Adrian.

Eliu Adrian a voiajat mult, a cunoscut Italia, Spania, Africa, Grecia, a cutrierat toată lumea cunoscută, a strâns în mîntea lui toate cunoștințele acelei epoci și ca rezultat de cele ce a văzut, a ridicat lângă Tivoli minunata Villa Adriana, iar în Roma mausoleul său. Filozof, învățat, arhitect, pictor, sculptor, Adrian avea două personalități diametral opuse: una de dreptate și chibzuială, alta de prepotență și abuz de putere.

Când a făcut planurile pentru construcția templului Roma și Venus ce l-a ridicat pe ruinele unei aripi din palatul lui Neron, a cerut părerea lui Apolodor damaschinul, celebrul arhitect din timpul lui Traian. Răspunsul artistului s'a

și osândit, care umbla mascat printre popor, punându-și mustăți și îmbrăcând haine civile. Odată jandarmii l-ar și fi prins aproape de Fehérpatak.

Mai mult chiar: numitul patriot dă și rețeta cum s'ar putea zdrobi capul hydrei panslaviste, de creșterea căreia face vinovat pe guvernul trecut.

El zice:

»Mișcarea nu se poate înăbuși decât cu puterea. Alt chip nu e, ci să se trimită miliție pe capul satelor, și pe vremuri de acestea când viața și așa e foarte grea, căci toate sunt scumpe, o să le treacă slovacilor pofta de agitație și rebeliune.

»Trebue schimbată și legea penală. Cel care propagă idei naționaliste, trebue pedepsit nu cu temniță de stat, ci cu temniță grea. Trebue osândit la pierderea oficiului...»

De ce nu la spânzurătoare?

Iată, astfel de slujbași sunt puși peste naționalități. E mirare dacă ei comandă jandarmilor să puște?

Björnson lucrează.

Sub acest titlu ziarele maghiare dau relațiuni despre campania, pe care marele poet al Norvegiei o poartă împotriva ungarilor. Se înțelege, îl injură strașnic, îl numesc imbecil și ramollit, — iar pe »agitatorii naționaliști, — cari îl informează« îi numește mișei!

În felul acesta se argumentează și se combate în presa maghiară.

Iată cea mai nouă scrisoare, ce marele poet a adresat-o avocatului dr. Läderer din Neuhausen:

Ausland, 19 Oct. 1907.

Stimate Domnule, Așadar scrisoarea d-tale a apărut în »März«, în »Courier Européen« și în »Le Spectateur«. »März« voeste să deschidă o rubrică pentru barbaria maghiară. Încep cu citația ultimei d-tale scrisori și a unei publicări din »Agrarier Tagblatt«. D-ta desigur ai celuilă ajutorul celebru al lui Toistoij. I-am scris imediat. Articolul meu cel mai apropiat va fi intitulat »Cea mai mare industrie maghiară« și sub această înțeleg fabricațiunea maghiarilor. Sper că titlul va lămurii situația, așa că li-se deschid ochii tuturor.

terminat cu o ironie: »dacă Venera ta s'ar ridică de pe scaun, ar da cu capul de tavan; dacă ar vrea să iasă din templu, n'ar încăpea pe ușe!« ironie, care a lovit așa de tare pe împărat, încât a costat viața celui ce a pronunțat o.

Într-o zi trecând prin oraș, împăratul vede un om care se frecă cu spatele de zidul unei băi populare. — De ce faci așa? îl întreabă Adrian. — Pentrucă eu n'am sclavi cari să mă scarpine, răspunde plebeul. A doua zi, împăratul îi dăruie un sclav. Peste câteva zile, trecând prin acelaș loc vede o mulțime de plebei, cari pânduau trecerea lui, frecându-se cu spatele de zid. — »Sunteți atâția, le zise împăratul, ajutați-vă între voi«.

La palat, se discută odată o chestiune agrară. Un curtean, amic al lui Adrian, avea dreptate în susținerile sale, cari erau cu totul opuse părerilor împăratului. Cezarul se irită și curteanul bate în retragere, și finește prin a da dreptate lui Adrian. »De ce ai cedat, îi observă un demnitar, tu aveai dreptate«. »Știu, răspunde curteanul, dar un om care comandă 12 legiuni, are totdeauna ei dreptate.«

Marmuri lucitoare ca oglinzile îmbrăcau pereții galeriilor și sălilor din mausoleu, statui cari se văd în muzeele Italiei și străinătății, alternând

Sper că știu să scriu așa, încât unguirul cu inimă bună se vor rușina. Sperăm că în rândurile maghiare sunt și caractere nobile. La tot cazul voiu continua până la infinit.

Al d tale

Björnson.

Postscriptum: Dacă cineva din Ungaria voeste să-mi scrie epistolă, despre cum mă ocăresc, atunci scrisoarea o trimite întâiu unui prieten dela Zagrab, dar nici acesta nu îndrăznește să o trimită direct la adresa mea, ci unui prieten de al lui din Bohemia și de aci vine la mine. Secret epistolar maghiar!

Pentru țărani.

(Urmare.)

Izlazul comunal și pășunatul.

Art. 10. — În fiecare comună se va constitui unul sau mai multe izlazuri comunale, astfel încât cătunele compuse din minimum 25 de familii și așezate la o depărtare mai mare de 5 km., unul de altul, să aibă izlazul lor propriu.

Comunele vor cumpăra prin bună înțelegere dela proprietarii vecini, până la o depărtare de 3 km. de vatra comunei sau cătunului, o întindere care, pentru pământurile arabile, nu va trece de 150 hectare.

Dacă proprietarul ar voi să vândă o întindere și mai mare pentru izlaz, mai cu seamă la baltă sau la munte, atunci întinderea maximă, ce poate cumpăra o comună, se va determina de Comisiunea regională și va fi aprobată de Consiliul superior al Agriculturii.

Aceste izlazuri vor fi cumpărate cu ajutorul Casei Rurale, conform dispozițiilor prevăzute în legea ei de înființare. Prețurile izlazurilor mai mici de 150 hectare vor putea depăși cu 10 proc. valoarea obișnuită a moșiilor din localitate.

Art. 11. — Consiliul comunal, cu aprobarea Comisiunii regionale, va stabili prețurile izlazului comunal pe cap de vită și pe hectar. În privirea acestor prețuri se va putea face apel la Consiliul superior al agriculturii.

Încasarea prețurilor pentru izlazul comunal se se va face de perceptorii Statului, în condițiunile prevăzute de legea pentru încasarea ratelor bunurilor vândute.

Suma încasată se va trece în budgetul comunei și va fi afectată până la completa achitare numai la plata ratelor datorite pentru izlaz.

Art. 12. — Partea din izlaz ce se cuvine unui locuitor în raport cu numărul vitelor, de care dispune, se poate utiliza de el și pentru cultiva-

cu bronzuri elegante, decorau încăperile, și în rotundă, cenușa lui Adrian a fost așezată într'un sarcofag bogat, în jurul căruia numele său era scris pe pereți cu litere mari de bronz aurit. Pe deschiderea largă din zidul dinspre miazăzi, soarele și lumina intră din belșug, înfiăcărând literele ce închegau numele lui, iar quadrilia de deasupra vârfurilor negre ale ciprilor, era carul soarelui, o aluzie directă la numele lui: Eliu — Soare.

Unul câte unul, cortegiile funebre au adus cenușile împăraților cari s'au urmat, și le-au așezat aci. Antoniu Piu, Marcu Aureliu, Comod, Pertinace, Septimiu Sever, Caracala, și în afară de acestia, membrii familiilor lor au ocupat sarcofaguri scumpe. Unde sunt? Unde au fost? În ce anume loc au stat aceste sfinte amintiri? Epoca medievală șterge și distruge urmele vieții celei vechi, papii pun stăpânire pe mausoleu și-l transformă în fortărețe, statuile sunt stricate, bronzurile transformate în tunuri, quadrilia înlocuită, cu ingerul, galeriile se transformă în temnițe unde mii de condamnați politici și religioși ca victimele închiziției. Castelul resistă goșilor, Conetabilul de Bourbon moare în urma unui glonț de arcebuza venit din castel, familii de patriți romani mor de foame, de secure sau de ștreang între ziduri, și în lupta ce puterea timporală a

Cine suferă?

De stomac, de constipație, de lipsă de poftă de mâncare?

Acela să facă experiență cu apa amară naturală HORGONY recomandată de mai multe sute de medici. Înainte de dejun dacă se ia o jumătate de pahar din apa amară HORGONY după una până în două ore își face efectul dorit, și revine pofta de mâncare și starea bună generală. — Apa naturală HORGONY nu are gust rău și nu provoacă nici un gust neplăcut. Se poate căpăta în toate prăvăliile cu ape minerale, în băcăni și farmacii. La târguială să se ceară lămurii apa amară naturală HORGONY.

Proprietar: Loser, János, Budapest.

rea nutrețului artificial, în nici un caz însă pentru altă cultură.

Un regulament special va determina modul de exploatare a izlazului comunal.

Art. 13. — În localitățile unde autoritatea comunală n'a putut ajunge a cumpăra prin bună învoială întinderea de pământ trebuincioasă izlazurilor comunale, proprietarii de moșii mai mari de 250 hectare vor fi obligați, proporționat cu întinderea moșiei lor, să învoiască la pășunat vitele locuitorilor din comuna sau cătanele lipsite de izlaz, pe o întindere care va putea ajunge până la 1/6 din fiecare moșie.

Prețurile pe cap de vită și numărul vitelor la hectar, vor fi acele fixate de comisiunea regională.

Proprietarii cari ar refuza să învoiască vitele locuitorilor, potrivit dispozițiilor de mai sus, vor plăti un impozit funciar de 15% asupra venitului întregii lor moșii.

Pășunatul.

Art. 14. — Inchirierile de locuri pentru pășune nu se pot face decât în bani.

Art. 15. — Contractele pentru pășunat, se vor încheia sau pe hectar sau pe cap de vită.

În ultimul caz se va indica, pe lângă persoana în sarcina căreia cad păzitorii, și întinderea de pământ, pentru care se face închirierea, stabilindu-se prețul în raport cu această întindere.

Arătarea întinderii izlazului va fi numai aproximativă la baltă și la munte, dacă stabilirea ei exactă ar împingea dificultăți în practică.

Art. 16. — În contractul de arendare se va arăta în mod precis numărul vitelor învoite la pășune, locul destinat în fiecare an, întinderea lui, numărul vitelor mari și mici la hectar, după normele stabilite de comisiunea regnicolă.

Art. 17. — La număratoarea vitelor, ce se va face de 2 ori pe an, va lua parte și primarul său un consilier comunal delegat, care va verifica, pe a sa răspundere, că numărul vitelor la hectar nu depășește numărul prevăzut de comisiunea regională pentru acea regiune.

Două deodată.

Azi i-s'a înmanuat redactorului nostru responsabil, Ioan N. Iova, citația curții cu jurați din Oradea-mare pentru a se prezenta pe ziua de 20 Noemvrie n. a. c. la pertractarea finală a procesului, intentat ziarului nostru, pentru publicarea adresei de aderență, trimisă de colonia română din

papei duce cu poporul, zidurile exterioare sunt dese ori stropite de sânge.

Papii unul după altul lasă aci urma domniei lor, inscripții spun de numele lor, iar temnițele ce și azi fac groază, spun de faptele oribile ce creștinătatea a săvârșit umbra fortificatei clădiri. Un coridor lung unește Vaticanul cu Castel Sant' Angelo, o galerie îngustă, acoperită, făcea ca papa să poată veni ori când și fără pericol din Vatican în fortărețe.

Dacă una din pietrele acestea ar putea spune ceea ce a văzut, ce poveste spaimântătoare am ascultă astăzi! Dela nobilii și mândrii romani, ai căror sandali căleau rar și măiestros pe mozaicul padimentului când veneam în acest loc sacru, pietrele zidurilor au fost martore mute la scene cari s'a perindat într-o varietate enormă de fapte. Cismele lung și grele ale cavalerilor au bătut mai târziu padimentul, armuri de fier au trecut zornăind făcând să răsună galeriile, urlete de durere și de moarte ixbucneau în suterane, prelați au defilat în haine lungi negre, papi îmbrăcați în alb; cu pantofii lor albi pe cari lucește crucea au pășit pe aci, urmați de un cortej lung de cardinali îmbrăcați în roșu, de monsegniori în violet, de preoți în negru, după cari șirul lung al ostașilor și curtenilor deșteptă ecoul bolților cu hotele lor de ris, iar călăii cu mâinile roșite de sânge veneau să dea raportul de execuțiile făcute în numele sfântului părinte, care cu mâna sa papală, semna sentințele de moarte...

Peste zidurile posomorâte, apasă cu greutate 17 secole de Istorie.

Roma, 5 Noemvrie 1907.

Viena, deputatului Alexandru Vaida-Voevod, când cu scoaterea cu forța a d-sale din parlamentul maghiar.

Apărător al dlui Iova va fi dl dr. Aurel Lazar, avocat în Oradea-mare.

Iată și numele juraților, cari vor constitui curtea cu jurați, chemată să aducă verdictul:

Dr. Csulyok Béla, prezident, dr. Szentlélek László, Korn Lajos, juzi votanți, Batz Endre, Ludvig József, Leszkay János, Csató Gyula, Jenel Albert, Stettner István, Veinberger Jakab, dr. Thury László, Holvád Rudolf, Csapó Zoltán, id. Molnár István, Darvasy Lajos, Kiss Elek, dr. Hábkay Béla, Lukács István, Bonczos István, Szani József, dr. Popper Akos, Patzkó Aladár, Bujdosó József, Kádér Gyula, Kotzmann János, Borbély Márton, Klemens Péter, Bereczki Dániel, Sütő Gábor, id. Alföldi János, Belezny Antal, H. Pozsár István, Mareczu János, Havasi Zsigmond, Berghold Ödön, ifj. Csor János, Décei Károly, Zsembinszky János, Stagl Kálmán, Hant Béla, Foris György, Bugye Mátyás, Gazdag György.

În ziua precedentă, 19 Noemvrie va fi o altă pertractare, pentru punerea sub acuză a redactorului nostru, pentru articolul »Dusman al culturii«.

Merg una după alta.

Cu forța.

— Ședința de ieri a camerei. —

A fost de tot interesantă ședința de ieri a dietei din Pesta. Văzând, că nu mai pot răsbi cu croații, stăpânii și-au propus, să-ri rupă cu forța.

Vorbind mai mulți croați la regulament, precum și la ordinea de zi, președintele nu le-a permis să vorbiască decât ungurește și le-a detras cuvântul.

La regulament s'a născut un sgomot și o polemie înverșunată, la care au luat parte Supilo, Ugron, Dániel, Vlad și Rátkay și președintele Návay.

Ugron a atacat vehement pe croați, pentru că se folosesc în continuu de limbă croată. Pretinde ca toți croații să știe ungurește și croățește să vorbiască numai în caz de nevoie.

Lui Supilo îi detrage președintele cuvântul. De asemenea îi detrage lui Șurmin, pentru că vorbește la regulament croățește. Se produce sgomot. Se aud sbierete:

— *Mișeilor, vă alungăm afară!*

Urmează Magdici. Nici pe el nu-l lasă președintele să vorbească.

Vorbește apoi Purici la proiectul de indemnitate. Următorului orator, Mazuranici, care vorbește de asemenea la ordinea zilei, președintele îi detrage cuvântul sub pretext, că vorbește sârbește, nu croățește.

Mai vorbesc Privicevici, Muacevici, Magdici și Lucanici croățește. La cei doi din urmă președintele le detrage cuvântul.

Urmează Trbiciavici, căruia de asemenea îi detrage președintele cuvântul. Asemenea se întâmplă cu Zagoraș și cu Budisavlievici.

Vorbește apoi, la regulament, dr. Aurel Vlad, dovedind și susținând dreptul croaților de a vorbi în limba lor la ori și ce cheștie. Vorbirea cumpătată și cu mult temeii iuridic a dlui Vlad a făcut o escelentă impresie între croați și naționalități, iar pe unguri i-a strâmtorat în cât n'au știut ce să răspundă.

În felul acesta se obține sfârșitul discuției asupra indemnității. De votat însă nu s'a votat proiectul ieri, căci croații au cerut votare nominală și votarea ei pe azi.

S'a trecut apoi la discuția garanțiilor constituționale. Dintre ele s'au primit trei fără nici o discuție: lărgirea cercului de competență al judecătoriei curții administrative și penzionarea funcționarilor de stat și justițiali. Ștergerea lui »Lex Saparyana« despre statificarea administrației s'a primit cu nițică apologie.

Cu aceasta s'a ridicat ședința.

Lupta în comitate.

Alegerile membrilor reprezentanței comitatene în comitatul Albei-inferioare.

Alegerile congregaționale în comitatul Albei-inferioare se vor ține la Luni în 11 Noemv. 1907. Partidul național român din acest comitat, al cărui prezident e dl dr. Iuliu Maniu, cu mari nădejdi de izbândă și-a pus candidați în toate cercurile de alegere.

Deputatul dr. Maniu părăsind capitala, se află între alegători însoțit de mai mulți fruntași. Insufleteștea poporului pentru cauza noastră e mare.

Partidul guvernului, care a cauzat suspendarea din oficiu a vice-comitelui Szász József prin slujbașii săi de luni de zile lucră pentru reușita candidaților săi. Notarii români, mulți dintre ei fii de preoți, agită poporul în contra noastră.

Turneul dep. Maniu din vară, ne-a arătat însă că în poporul român din comitat e putere de vieață și e conștiu de chemarea sa în aceste vremuri grele.

Cu acestea așteptăm ziua de Luni!

Delablaș.

Către alegătorii cercului congregațional Topolovețul-mare (com. Timiș).

Fruntașii noștri din comitatul Timiș în o ședință prezidiată de neobositul avocat *Emanuil Ungurian* cu consimțirea comitelui suprem și a nemților din cerc au candidat de membrii în congregațiunea comitatensă a comitatului Timiș în cercul de alegere Topolovețul-mare pe:

1. *Gerasim Serb*, protopop în Belinț,
2. *Dr. Lucian Georgevici*, adv. în Receaș,
3. *Paul Cotoș*, jude de tablă în Timișoara,
4. *Ioan Nagy*, procuror camarial în Timișoara și pe
5. *Martin Reiter*, fruntașul econom din Józsefalva.

Fiind cercul de alegere Topolovețul-mare un cerc poliglot și având prin urmare fruntașii noștri din o parte puține speranțe de reușire cu o listă curat românească, iar din alta parte din punct de vedere al proporției numerice a alegătorilor de diferite naționalități din cerc, dorind fruntașii noștri deplină egalitate și dreptate, au aflat de bine ca pe lângă cei primi 3 români să se primească în listă încă un ungur și un neamț sprijinindu-se toți reciproc, ca această listă să și iasă biruitoare.

Se știe că în luna lui Decemvrie a anului curent se vor face restaurările administrative la comitat, se știe și aceea că contra actualului vice-comite Joanovich s'a pornit o luptă în întreg comitatul, ca la restaurare să nu mai fie reales.

Contra actualului vice-comite se luptă și contra lui își vor da votul și susnumiții candidați congregaționali la restaurare, deci cine vrea să scape de un așa părinte al comitatului, care pentru transgresiuni de nimic cum sunt cele de vânat, de câni nelegați, de căratul grâului în comuni etc. — prin pedepsele sale draconice a scos bietului popor și măduva din oase, pedepsindu-l cu sute de coroane pentru lucruri de nimic, — acela nu poate răspunde alta, decât că în ziua alegerii adevărată în 18 Noemvrie a. c. vine cu toți alegătorii la Topolovețul-mare primind fidulele de votare cu numele candidaților de sus și punându-le în urnă pentru ei își va da votul.

Să nu uitați nime aceea, că dacă nici acuma n'ar ajută cu votul său candidații amintiți și prin votul său n'ar contribui la delăturarea actualului vice-comite, — atunci nici nu va mai afla om în comitat, care i-ar ascultă plânsorile pedepseilor aspre și i-ar sări întru ajutor!

Un alegător din cerc.

Din România.

Proiectele guvernului. Iată lista proiectelor de lege mai însemnate, pe care guvernul le va prezenta studiului comisiei parlamentare și corpurilor legiuitoare:

- Proiectul de lege asupra contractelor agricole;
- Proiectul asupra casei rurale;
- Proiectul asupra monopolului debitelor de vin la sate;
- Proiectul asupra judecătorilor de ocoale;
- Proiectul asupra organizării și constituirii asociațiilor țărănești;
- Proiectul contra trusturilor de arendași;
- Un proiect relativ la unele măsuri, cari înlesnesc arendarea moșilor la asociațiile țărănești și prin cari se modifică unele articole din legea băncilor populare;
- Proiectul asupra indemnizării de acordat proprietarilor devastați în timpul războaielor;
- Reforma administrativă;
- Un proiect asupra reorganizării jandarmeriei rurale;
- Modificarea legii asupra terenurilor petrolifere;
- Un proiect, prin care se împarte ministerul agriculturii, industriei, domeniilor și comerțului în două ministere: un minister al domeniilor și agriculturii, și altul al comerțului și industriei.

Să ne organizăm.

După ce am discutat, cu mai mulți colegi, despre necesitatea unei organizări a funcționarilor dela băncile române într-o reuniune, am lansat ideea publicității printr-un articol cu numirea de mai sus, subscris de mai mulți funcționari de bancă. Am rugat totodată pe d. Raicu și Lissai, ca să se pună în fruntea mișcării și să convoace o adunare a funcționarilor băncilor române, ca să se declare în acea cauză și să pună bază înființării reuniunii ce o completăm.

În articolul publicat nu am aflat de lipsă a schița mai pe larg scopul acestei organizări, ci a pune această chestiune de mare însemnătate în discuție.

Totuși, ca unul care m'am ocupat cu această chestie, pentru a evita oare și cari nedumeriri și pentru a orienta în parte pe cei cari să interesează de această cauză, mă voiu nizu pe scurt a schița ținta grupării noastre, ținta restrângerii rândurilor noastre într-o reuniune.

E lucru natural, că între oameni de aceeași ocupațiune relațiile sociale să fie mai amabile, căci acele interese le au, pentru acel scop lucră cu toții.

Dovadă sunt reuniunile preoților, ale învățătorilor, comercianților, meseriașilor, agricultorilor mari etc. Sunt reuniuni de ale funcționarilor dela băncile străine. Și dacă tot felul de reununi sunt, oare pentru ce nu am putea avea și noi funcționarii băncilor române o reuniune, care să apere interesele noastre, care să lucreze pentru ameliorarea sorții noastre, care să aibă de scop înaintarea și perfecționarea în ocupațiunea noastră.

Pentru ce nu am putea avea și noi o reuniune, care să nizuască la vulgarizarea științei de bancă, a științelor comerciale-financiare-economice.

O reuniune, unde din când în când ne-am întruni, pentru a desvolta simțul de colegialitate, unde am putea discuta chestii, cari ne interesează atât pe noi, cât și poporul din care ne-am ridicat.

O reuniune, care să aibă de scop ambiționarea noastră, dezvoltarea la conștiință, că suntem, trăim, suntem liberi și ca atari avem datorința de a lucra pentru binele nostru și pentru binele poporului românesc.

O reuniune, care să impună atât prin organizație, cât și prin disciplină, care să arete, că suntem o samă de oameni, de cari trebuie să se țină cont și să nu fie desconsiderați.

Sunt toate acestea, atâtea cauze puternice, cari cred că vor afla răsunele dorit în inimile tuturor funcționarilor băncilor române, și vor stărui cu

toții din toate puterile lor, pentru intruparea acestor idei.

Este și altă cauză puternică, care ne face să milităm pentru organizarea noastră, starea înopioasă atât în cultură cât și în privința economică a poporului nostru.

Partea cea mai mare dintre noi suntem între popor și cu toții zi de zi avem contact cu poporul, pentru ce nu am lucra într'adevăr, ca să se vadă urme pentru ridicarea poporului, pentru bunăstarea lui; pentru ce să nu nizuim a-i deschide căi nouă pentru a-și câștiga pâinea cea de toate zilele; pentru ce să nu lucrăm a l trezi din letargia în care se află și să îi arătăm adevărata cale spre mântuire?

Pentru ce să nu lucrăm și noi mai intensiv la luminarea poporului și să dăm mână de ajutor, acelora cari lucră mai de mult pentru ameliorarea sorții poporului nostru?

Pentru ce nu am putea să fim în unire un corp de funcționari, cari numără și 400 de suflete luminate?

Cred că după cele expuse, în curat poate fi fiecare, că ce voim și cât de mare necesitate avem de organizare. Deci nu continuez mai departe. — Ca încheiere zic:

Colegi la lucru!
Sus s'avem inimile! V. Babi.

Ideea unei organizări a oficianților de bancă români e de mare interes căci tinde la promovarea intereselor noastre în special și a întregii noastre economii în general. Sunt convins, că unul fiecare va conlucra la realizarea acestei idei importante sub toate rapoartele vitale. Salut cu dragoste colegială pe lansatorii acestei idei.

Dee Dumnezeu să ne întâlnim cât mai în grabă la o adunare de constituire. *Simion Popescu*, contabil la »Piugarul« din Cacova.

După alegeri.

Din Zărand. În nrul 233 al »Tribunei« referitor la alegerile comitatense a apărut un articol: »Infrângerea noastră. Cine poartă vina?« — În care se face amintire de căderea listei naționale și în Zărand și la fine se exprimă dorința de a fi auzit și eu, care »în vremuri de pace« așa fi »general«.

Pentru a satisface eu acestei dorințe ba și pentru a lămurii chestiunea, aflu de lipsă a servi cu următoarele lămuriri:

Cercului electoral Zărand aparțin 4 comune; Zărandul cu 165 voturi, dintre cari românești 155 și 10 străine, Chereiușul cu 70 voturi, dintre 66 românești și 4 străine, Sinitea cu 28 voturi toate românești și Szapári-Liget cu 180 voturi toate străine. De tot 443 voturi dintre cari 249 românești și 194 străine.

Din proporțiunea aceasta evident, că noi majoritate covârșitoare nu avem, ba luând în considerare și machinațiunile obișnuite și oficioase: dela început am fost în clar, că lista noastră numai atunci va reuși, dacă umăr la umăr vom lupta și dacă cu toții ne vom da voturile.

Distinsul bărbat al nostru Mihai Veliciu cunoscându-ne situația și dânsul a grăbit la fața locului și el în persoană a cutrierat toate comunele. Eu din modestele mele puteri încă am făcut totul, în comuna mea dela om la om am fost, pe toți i am rugat să vină la urnă și m'au și ascultat.

La Sinitea cu mai multe ocaziuni, iar la Chereiuș de 2 ori am fost, am pășit în contact cu conducătorii și toate celea de lipsă pentru alegeri am făcut. Preotul-capelan din Chereiuș și învățătorul Zsimon din partea chereiușenilor m'au asigurat de cele mai bune, că ei cu toții la urnă vor grăbi și votul pentru lista națională îl vor da.

Între astfel de împrejurări după combinațiunile omenești izbânda eră să fie a noastră.

La alegere altfel s'a întâmplat însă, căci notarul din Chereiuș Szölösi Bela în presara alegerii cu diferite momeli și făgăduieli a înduplecat pe chereiușeni să voteze contra noastră și s'a și

întâmpat că 34 de fruntași români din Chereiuș cu toții pe notarul lor și lista oficioasă și contra listei naționale au votat.

Rezultatul alegerii a fost următorul:

Pe partea noastră au votat:

a) Zărand din 155 voturi	125
b) Sinitea « 28 »	13
c) Chereiuș 70 »	4

de tot: 142

Pe lista oficioasă au votat:

a) Zărand, străinii	10
b) Szapári-Liget str.	176
c) Chereiuș — rom.	34

de tot: 220

Evident reiese deci, că dacă conducătorii din Chereiuș erau la locul lor și poporul nu se lasă ademenit și ținea cu bărbăție la votul lor, iar de altă parte cei slabi nu rămâneau pe acasă: izbânda eră a noastră.

Poporul din Zărand ca în totdeauna și acum cu cinste s'a purtat, căci afară de acei cari pe la târguri, ca neguțatori de vite, au fost siliți a absență, cu toții și pentru lista națională au votat.

E de remarcat, că acesta e primul caz că român a votat contra românului și conducătorii din Chereiuș au să răspundă, că poporul de acolo așa slab a fost și așa nebărbătește s'a purtat...

Din celea sus expuse e clar deci, că pe mine învinuire justă nu mă poate ajunge, eu datorința mi am împlinit-o, poporul mie încredințat ca întotdeauna pe calea adevărului l-am condus și împreună cu el luptă cinstită am luptat.

Ce privește observarea ultimă a dlui corespondent, că e ușor să fiu eu în vremuri de pace general, nu o înțeleg, deoarece în conducerea politicii noastre eu nici când nu m'am jirat, ca general, roluri speciale nu mi-am atribuit, ci numai ca gregar simplu am luptat și m'am nizuț a mi împlini datorința; iar din pacea și odihna mea pe nu știu ce lauri preținși — fără a fi nemodest — pot afirma, că mai puțină parte am avut decât dl corespondent, pe care de altfel nici nu-l țin competent să aducă judecată asupra mea, îl pot însă asigura că popa lancu a luptat și va lupta și pururea român adevărat va rămânea.

Primiți de redactor asigurarea deosebitei stime, ce v'o păstrează. A. Iancu.

Constatăm și noi brava purtare a zărândenilor și a preotului lor. Redacția.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 9 Noemvrie. a. 1907.

— Știre redacțională. Dl dr. Dionisie Stoica, fostul nostru redactor, cu ziua de azi se desparte de noi, ducându-se la Șimleu, unde a luat asupra-și direcția »Gazetei de Duminecă«, servind și acolo, ca și aici, partidul național român, iar nouă rămânându-ne colaborator extern. Ii dorim tot succesul.

— Bestialități. Ni-se scrie din Satulung-Chioran: Astăzi înainte de prânz (6 Noemvrie) în comuna Tersig din apropiere s'au strîns zăloage pentru dare cu doi jandarmi din Hosufalau, — la un biet om voină să între ca să-i ducă hainele de pe pat, bietul om a stat în ușa casei cu mâinile încrucișate pe piept, și a zis executorului și jandarmilor: În casa mea nu intrați, căci nu vă las, dar duceți din grajd vite, boi, vaci ce voiți! La asta un jandarm i-a răspuns cu baioneta înfigându-l în pântec încât baioneta a ieșit la spate și omul a căzut mort la pământ. Terorismul e îngrozitor. Satulunganul.

Inainte de dejun, dacă beai un jumătate de poc al de apă amară o o o

Igmándi

alui Schmidthauer,

stomacul și gura îl aduce în ordine în decurs de 2—3 ore.

Medicament foarte bun pentru împiedecarea boalelor interne, tot așa are efect admirabil la boale de stomac, intestine și de sânge, tot așa în contra îngrășării, contra trohnei, respirării grele, gâlbănare, umflarea ficatului și fierii, diabetă, vână de aur, podagră, reumă și multe boale interne. Comande se pot face la Schmidthauer Lajos, farmacist în Komarom. Se poate căpăta în fiecare farmacie mai

bună și prăvălie de coloniale.

Prețul unei sticle mici 30 fil., mari 50 fil.; să nu se

confunde cu lă apă amară.

— **Alt proces câștigat.** Biserica gr.-or. rom., reprezentată prin Mitropolitul ei, a intentat proces sârbilor pentru jumătate din venitele ce le-au avut aceștia din fundațiunea Trandafil, în curs de 22 ani. Tribunalul regească a fost decis, în urma unei enunțieri a Curiei, că patriarhia din Carloveș este datoare să dea rațiociniul mitropoliei române despre toate venitele avute din fundațiunea Trandafil, dela primirea ei în administrare până astăzi, iar tabla regească întărind zilele trecute deciziunea aceasta, a ridicat-o la valoare de drept. Sârbii deci au să dea socoteală în 30 de zile despre toate venitele de până acuma din aceasta fundațiune, întrebându-se pentru prevederea studenților români cu stipendii. Advocatul bisericii noastre a fost dl dr. Emil Babeș. Este speranță, că acest proces câștigat să aducă mitropoliei noastre suma de vre-o 200,000 cor.

— **Fundațiunea Trandafil.** »Telegrafului« i-se comunică din Budapesta, că tribunalul regească a adus sentință în procesul intentat din partea metropoliei gr. ort. române și purtat prin domnul avocat dr. Emil Babeș în contra patriarhiei sârbești din Carloveș pentru împărțirea pământului aparținător la fundațiunea Trandafil. Tribunalul a respins excepțiunile și rugarea sârbilor, ca realitățile să fie decretate indivizibile și ca fundațiunile să se administreze din partea delegațiunii congresuale din Carloveș și mai departe, și a decretat segregarea pământurilor și împărțirea lor între metropolia română și patriarhia sârbească. Totodată au fost condamnați sârbii și la purtarea cheltuielilor, în sumă de 5000 de cor.

— **Promovare.** La 9 Noemvrie n. domnul Dumitru Popa s'a promovat doctor în medicină la universitatea din Budapesta.
Il felicităm.

— **A 17-a expoziție de vite,** aranjată de »Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu«, la 20 Oct. n. c., în comuna Săcădate (lângă Avrig), a adăos o nouă vrednicie la șirul lung al făptuirilor acelei Reuniuni.

Comitetul central al Reuniunii agricole la această lucrare folositoare a fost reprezentat prin d-nii R. Simu și T. Andreiu, membri în comitet și prin secretarul Reuniunii, dl Vic. Tordășianu, dintre cari primul a fost croncrezut cu prezidarea expoziției. Primirea ce s'a făcut reprezentanților Reuniunii, a întrecut toate așteptările.

Juninea din Săcădate, formată în ceată de mândri călăreți, în frunte cu clericul Podea și cu 2 învățători, a întâmpinat pe »d-nii dela Agricola« în apropierea comunei Bradu; bătrânii sau mai corect »sfatul satului«, în frunte cu notarul S. Grădinar și cu primarul Toma Prie, a făcut întâmpinarea la intrarea în comună, iar părintele Cons. Prie, încunjurat de credincioșii comunei, bărbați, femei, copii de școală etc., l-a așteptat în mijlocul comunei.

Cuvintelor calde de bineventare a răspuns cu dragoste dl R. Simu, asigurând pe toți de dorul învățării, ce domnește în inimile cărmacilor Reuniunii, de a lucra desinteresat pentru binele și înaintarea poporului nostru.

Reprezentant al comitatului la expoziție a fost prețorul F. Graef, iar al cercului veterinarul dr. H. Lickeli. Vite au fost expuse din comuna Săcădate, Bradu, Avrig, Nucet, Olimboaca și Cornățel. Ele aparțin mare parte rasei »Pinzgau« în-cruciată, mai puțin de rassa curată »Pinzgau« și căeva de rassa ardeleană. Juriul, aproape întreg prezent, s'a constituit alegând președinte al său pe dl Simu, iar de raportor pe secretarul Vic. Tordășianu.

După luarea în seamă a vitelor expuse, care a reclamat o lucrare destul de grea de peste 2 ore, juriul a statorit lista premiilor. Înainte de a se împărți premiile dl Simu în fața exponenților, a juriului și a oaspeților, a ținut un discurs instructiv, tractând despre însemnătatea expozițiilor și a vitelor de soi ales; membrul din comitet dl T. Andreiu a vorbit despre îngrijirea vitelor, iar secretarul Tordășianu despre însemnătatea și foloasele ce le aduce Reuniunea agricole poporului muncitor.

Premii s'au împărțit cor. 200, din cari 12 pentru vaci, 13 pentru junice, patru pentru vițele și 7 pentru oi sau în tota' 36. Pela orele 4 am ajuns la »masa comună« din casa ospitală a notarului S. Grădinar, pe care o putem privi drept continuarea a lucrărilor împreunate cu ex-

poziția. În toastele ridicate s'a accentuat trebuința ca băieții economilor din Săcădate, să nu se facă tot economi, ci să îmbrățișeze și meserii; ca femeile noastre de acolo să se asocieze între sine și să formeze o Reuniune cu scop de a înfrumșeți biserica, de a aduna și împărți ajutoare săracilor și femeilor scăpătate pe timpul cât își lăptează copiii sugători, în timp de boale etc.

Cum aici se înființase de mult o tovărășie agricolă, care din cauza unor animozități și-a întrerupt activitatea, s'a dat impuls, ca ea să fie reactivată. Insuflețirea și-a ajuns culmea, când părintele Prie a făcut făgăduință, că cea mai mare parte a averii sale o lasă, neavând copii, înființându-i societăți a femeilor.

Lucrările Reuniunii au lăsat adâncă și plăcută impresie asupra poporului. *Emanuil.*

— **Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu** va ținea a 19-a adunare generală ordinară pentru anul 1906 în una din Duminecile proxime în comuna Călnic (lângă Sebeșul-săs.)

— **La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace** au mai dăruit: Ioan Mateiu, nou hirotonit presbiter (Zdrapti) 3 cor., Demetriu Moldovan, protopresbiter (Sighișoara) și soția sa Ioana Moldovan n. Boiu, în loc de cunună pe coșciugul răposatei lor nepoate de pie memorie Corneia Ciceiu, 10 cor. și Iosif Nicoară, nou hirotonit presbiter (Albac-Arada) 3 cor.

— **Călătoria perechei imperiale germane în Angliera.** Se vestește din Berlin, că programul călătoriei în Angliera a suferit oarecare schimbare. Adecă împărăteasă Augusta nu-l va însoți în drum. În cercurile dela curte se vorbește că s'a schimbat programul fiindcă prințesa Victoria Alexandra, mireasa prințului Vilhelm August e bolnavă de vărsat. Împăratul Vilhelm însă se va ținea de program, care după ce-i va trece catarul, de care suferă se va duce pe insula Wight, unde va petrece în cel mai mare incognito.

Din cauza aceasta nu se va amâna vizita în Normandia.

Împăratul Vilhelm de altcum e bolnav, suferă de aceeași boală, de care a suferit împăratul Francisc Iosif, dar boala lui nu e de natură așa de gravă, chiar de aceea se va duce pe insula Wight.

Iată ce scrie Morgenpost despre această călătorie:

E surprinzător faptul, că împăratul, a cărui boală n'a fost așa de gravă, are nevoie de o recreație atât de lungă și afară din țară. Trebuie să fie de mare importanță și indispensabilă această cură; dacă împăratul pleacă tocmai acuma, când în politica internă sunt de aranjat chestii așa de grave, și înainte de deschiderea sesiunii ședințelor parlamentare, cari ședințe trebuie să fie furtunoase în urma antecedentelor.

— **Necrolog.** Simeon Păcurariu a încetat din viață după lungi și grele suferințe în 6 Nov. 1907, la 7 ore a. m., în etate de 57 ani. Rămășițele pământești s'au așezat spre vespnică odihnă în 8 Noemvrie n. a. c. la 2 ore p. m. după ritul gr.-or. român în cimitierul din Soborșn.

Trimitem celor întristați condolențele noastre.

— **O întâmplare.** Suntem solicitați să publicăm următoarele: »Onorată Redacțiune! Văzând că prea mult se exploatează în ziare nenorocirea întâmplată în Lipova, fără a intenționa să intru în polemică cu exploatorii, Vă rog să dați loc observărilor mele referitoare la publicațiunea ziarului »Aradi Közlöny« și la comentarul făcut de D. Voastră.

»Declar în numele meu și al socrului meu Voicu Hamsea, precum și a întregii familii, că publicațiunea ziarului »Aradi Közlöny« ce D. Voastră ați reproduș în traducere, nu s'a făcut nici la îndemnul nici cu știrea și învoierea noastră. Cine ne cunoaște nici nu poate presupune așa ceva, deoarece nici socrul meu nici noi ceilalți membrii a familiei nu ne-am opus niciodată intereselor poporului român, ci poate am făcut mai mult pentru poporul nostru decât mulți conducători de reclam. — Nu aprobăm cele scrise de »Aradi Közlöny« fiindcă nu corăspund adevărului. Dar să mă iertați dacă nu pot aprobă nici procedura D. Voastră, că fără de a Vă convinge că oare cu știrea ori fără știrea noastră și-a permis

»Aradi Közlöny« să și facă observările cunoscute și greșite, ori că doară este o intrigă la mijloc, ați folosit acel comentariu pentru a ne ataca pe nedrept suspiționându-ne că în modul acesta am căuta mila sau indulgența cuiva. Se vede, că cei nechemați se ocupă mai mult cu năcăzul nostru decât noi înșine, deoarece noi așteptăm resignați hotărârea forului competent, până când cei nechemați și-au pierdut răbdarea de aș vedea satisfăcute sentimentele de ură și răzbunare.

»Regret și aceea că D-voastră în comunicatul meu ați văzut »apărare scrisă în interesul socrului meu«. Eu am scris în interesul adevărului și despre aceasta Vă puteți convinge din actele oficioase și dela martorii oculari nepreocupăți de interese personale și aspirații materiale.

»Sunt convins că și D-Voastră veți recunoaște că din incidentul nefericirii binecunoscute, atât socrul meu Voicu Hamsea, cât și noi toți ceilalți membri ai familiei am fost prea mult atacați și greu suspiționați în coloanele ziarului D-voastre, decât ca să nu dați loc acestor șire.

Lipova, la 7 Noemvrie 1907.

Cu deosebită stimă: *Dr. Aurel Cioban.*

Fiindcă dl Cioban nu se mărginește să explice ori să apere, ci și acuză, ne simțim îndemnați a face următoarele observări:

In interesul adevărului am scris și noi! Și am tratat dela început chestia cu obiectivitate, nedând din parte-ne decât fapte și mărginindu-ne să publicăm numai o mică parte din cele ce eram solicitați să publicăm, căutând, în interesul păcii și al bisericii, să temperăm spiritele agitate, având tot regretul chiar față de protopopul căzut în năpastă.

Cât privește cele publicate în »Aradi Közlöny«, noi n'am susținut că le-a scris dl Cioban; nici măcar n'am căutat să facem apropiere între cele apărute în »Aradi Közlöny« și între domnul Cioban, care fusese în ziua premergătoare în Arad, — ci ne-am mărginit să atragem atenția asupra felului cum este apărut domnul Hamsea în presa maghiară. Dl Cioban care e tiner și poate nu cunoaște luptele din trecut, n'ar fi trebuit să atingă chestia aceasta. Iată de ce: nu e mult, de când în campania ce s'a urmat pentru scaunul episcopesc, la noi lumea românească se obișnuise, a considera sistem hamzist apărarea »neamurilor« în presa maghiară și terfelirea celor cari stăteau în calea intereselor »neamurilor«. Și atunci adversarii hamziștilor erau arătați în presa maghiară ca ultraiști, și atacați până și în viața privată, iar hamziștii descriși ca mari patrioți.

Noi nu intenționăm să intrăm în discuție, dar asigurăm pe dl Cioban, că dacă am deschide dosarul trecutului, am putea dovedi că socrul său a dat mână cu adversarii politici ai poporului român, iar d-sa nu prea credem că ar ști să demonstreze contrarul! »Interese personale și aspirații materiale« la tot cazul nici acum nu noi căutăm, nici fruntașii cari au cerut suspendarea dlui Hamsea, pe cari dl Cioban îi numește »nechemați« plini de ură și răzbunare.

Să nu regrete apoi dl Cioban că noi am considerat apărare — zicem acum: cu orice preț — a socrului său șirele ce a scris. Dar ce au fost acele șire? Umbla dsa după adevăr când se făcea că nu știe cum s'a slobozit revolverul, ci vorbea de anarhiști și socialiști?!

Aflăm de altfel că dl Hamsea a fost pus sub acuză și în curând va fi și pertractare finală. Așteptăm și noi, ca dl Cioban, fără a ne agita, dar ținem să precizăm un lucru: forurile noastre bisericești au și dreptul și datoria să trateze chestia independent de forurile civile!

— **Trăznet mortal.** Se telegrafiază din Szatmár-németi; că în comuna Iszka alaltăieri a fost o furtună de vară. Fulgerul a trăznit în casa lui Ioan Kulesics și i-a omorât soția, iar casa a ars de tot.

— **E de regretat.** Cele două ziare românești din America sunt la cuțite. Numeriile lor din urmă, începând cu pagina întâi și urmând până în capăt, conțin cele mai violente atacuri personale. E un spectacol trist, cum de mult nu s'a văzut nici chiar *acasă!* E cu atât mai regretabil când se ceartă frații ajunși între străini.

Dr. Epaminonda Lucaciu în numărul din urmă al ziarului »Unirea« deasemeni se plânge amar.

Ce pedeapsă dela Dumnezeu este asta, să nu se poată înțelege nici chiar o mână de români ajunși respirați prin America?

Noi judecători nu ne facem.

Rugăm însă pe frunțașii din cele două tabere să facă tot ce se poate, pentru aducerea păcii și frăției! Așa, e un spectacol din cale afară trist!

— **Regele Alfons în mare primejdie.** Se vestește din Londra: După cum scriu ziarele de dimineață, Alfons, regele Spaniei alaltăieri a fost în mare pericol în Sandringham. Când regele și oaspeții lui au părăsit palatul, la poartă s'a adunat o mulțime imensă, în momentul când a apărut trăsura regelui Alfons, un detectiv s'a aruncat deodată asupra unui strein, care avea un pachet în mână. Necunoscutul s'a opus multă vreme până când i-a succedat detectivului cu ajutorul mulțimei să-l prindă. Poliția neagă orice explicare asupra conținutului pachetului.

— **Convocare.** Despărțământul protopopesc Șiria al »Reuniunii învățătorilor rom. din protopp: arădane I—VII.« își va ține proxima adunare Luni în 5/18 Noemvrie 1907 în comuna Pâncota. Șiria la 18/31 Octomvrie 1907. Alexiu Doboș președinte. Teodor Cherechean secretar.

— **Rupere de nori în Franța sudică.** În regiunile sudice ale Franței, după cum scriu ziarele bantue ruperi mari de nori. Incepând dela Barcelona, Portvendre, Perpignan, Narbonne, Cette, Moripellien până la Tonbons, ploaia cade torent de 20 ore fără încetare. Aceste regiuni de obicei sunt expuse la dese furtuni cu fulgere și trăsnete.

Canalul de Midi a esundat în toată estinderea lui. Șoselele se pot asemăna mai mult cu ruri sgomotoase, decât cu linii de circulație. Liniile ferate sunt stricate și e întreruptă orice circulație.

— **Cel mai accelerat vapor din lume.** Se vestește din Londra, că după rapoartele sosite la societatea »Cunard Line«, noul vapor de Ocean al societății »Maurentania«, în ultimul drum de probă s'a dovedit de mai bun ca mult amintitul »Lusitania«. Drumul »Lusitaniei« îl întrece în repeziciune cu 2 kilometri pe oră.

— **Omorîrea lui Gapon.** Numărul de ieri din »Corriere de la Sera« aduce știri interesante despre omorîrea părintelui Gapon. Această istorisire poate fi adevărată, căci o spune un revoluționar socialist, care a fost cu Gorkij în Neapole. Trepow l-a chemat pe Gapon din Zürich, ca să organizeze pe lucrătorii din Moscva, pentru a înfrâna terorismul socialiste. Mai târziu Plehve l-a folosit tot pentru acest scop pe Gapon, care nu era o inteligență mare, și dorul lui de glorie nu avea margini. Revoluționarii socialiști au început să-l bănuiască și au pus pe doi soți de încredere să-i urmărească fiecare pas al lui Gapon. Unul dintre aceștia era inginerul Rupenberg. După memorabilul 22 Ianuarie, Gapon a părăsit prin străinătate, apoi s'a reîntors în Petersburg și s'a făcut instrumentul lui Witte. Partidul revoluționar socialist l-a încrezut pe Rupenberg, să procure dovezi contra lui Gapon. Inginerul l-a înșelat pe Gapon sub oarecare pretext să meargă într-o stațiune de vilegiatură lângă Petersburg și pe când vorbeau, mai mulți conducători ai partidului terorist ascultau. Gapon i-a oferit lui Rupenberg 15.000 de ruble, dacă îi va spune numele conducătorului partidului socialist revoluționar. Rupenberg i-a strigat lui Gapon că e trădător, atunci Gapon a voit să fugă și a ajuns în mijlocul socialiștilor, cari ascultau și cari crezând că e trădător, au împuscat cu revolvere asupra lui și l-au omorât. Inginerul Rupenberg s'a refugiat în Anglita și acum e în Australia.

— **Mulțumită publică.** Comitetul parohial gr.-or. român din Iteu, aduce la cunoștință că tinerii adulți d'aici în companie cu băieții și fetițele de școală, sub conducerea învățătorului Arseniu Bogățan, a doua zi de Rusalii dând o reprezentațiune teatrală împreună cu joc, la care a participat atât poporul din loc cât și din jur, în favorul edificării bisericii de aici. La care din Oradea-mare a alergat cu ofertul său binefăcător, și ca unul ce totdeauna a fost însuflețit pentru cultura poporului român, acel domn este dr. Iustin Ardelean, avocat, suprasolvind 5 coroane pentru care nobilă faptă primească mulțumita noastră sinceră. Francisc Cosma prop. Piru, 10 cor., Dim. Sabo, prop. Săldăbaju 3 cor., Ioan Orban, Deva, 10 cor., dl Ioan Fărcaș, St.-Lazar 3 cor., Petru Petroviciu, preot Fânciea 2 cor., Teodor Simoc, preot în loc 3 cor., d-șoarele Stein din loc 2 cor., doi poporeni din Deta 2 cor., Feldmesszer Beni din loc 1 coroană, pentru care faptă nobilă toți acești domni primească și pe aceasta cale mulțumita noastră cea mai ferbinte. Iteu (Lüki) 7 Nov. 1907. Pentru comitet: Teodor Simoc, preot gr.-or. român.

— Aduc la cunoștință, mult on. public, că am deschis birtul »888«. Bucătărie foarte gustoasă, burgheză maghiară. Vinuri curate proprii. Bere de curte dela prima societate maghiară pe acții, pentru bere. Un păhar 16 fileri, păhar mare 24 fileri. Rugând părtinirea mult on. public, rămân cu stimă Répassy Pál.

— **Kerekes Pál**, împletitorie de ciorapi cu mașina, Arad, Kossuth u. 66.

— **Kerpel Izsó** din Arad librar cu bun renume, recomandă magazinul său abundent asortat cu cărți și stocuri de hârtie, hârtii pentru cancelarie, cele mai nouă bucăți musicale, cărți pentru oficiu, asortiment de opuriile scriitorilor. Telefon nrul 355.

Votarea îndemnizării.

Inșelăciune, surprindere, mistificare. — **Ugron unealtă scârboasă.** — **Eludarea regulamentului.** — **Contra croaților.** — **Lengyel și Vlad.**

Budapesta, 9 Noemvrie orele 3. În ședința de azi a parlamentului s'a primit în general proiectul de îndemnizare. Nu însă pe 4 luni, cum s'a discutat și a crezut toată lumea că o să fie, ci prin surprindere a venit Ugron și nainte de votare a propus ca proiectul de îndemnizare să aibă durată de 6 luni, în loc de patru.

Impotriva acestei apucături de viclenie perversă s'au ridicat îndată dr. Lengyel Zoltán și dr. A. Vlad, dovedind cu regulamentul și invocând exemple din alte parlamente că aceasta este o eludare a legii și regulamentului și mai presus de toate o apucătură condamabilă.

A propus deci să se respingă propunerea lui Ugron.

Majoritatea însă vocifera și aplauda propunerea lui Ugron.

Au luat atunci rând pe rând cuvântul mai mulți croați vorbind, în limba lor, contra propunerii lui Ugron.

Președintele Návay a luat însă unora cuvântul sub pretext că nu au drept să vorbească în limba croată, ceea ce a determinat pe croați să sară în luptă cu atât mai mulți și mai înverșunați.

Návay n'a lăsat însă nici pe unul să-și termine vorbirea ci spunând că nu pricepe ce vorbesc, le-a luat cuvântul și i-a amenințat rând pe rând. S'a produs între croați tumult și proteste. Majoritatea le-a înecat însă cuvântul și a votat proiectul.

S'a început îndată discuția pe articole, când la art. I. Ugron a propus deasemeni

schimbarea de 6 luni, în loc de 4 luni, ceea ce, bine înțeles, s'a primit.

E de constatat, că dintre membrii clubului naționalităților n'au fost de față în zilele acestea mai mult decât 3—4 în dietă, iar de interpelare în chestia Pánade și Cristian nu mai vorbește nimeni.

Din străinătate.

Crisa în Austria. De ieri se crede că întreg guvernul austriac va trebui să demisioneze. Azi crisa parlamentară și de guvern s'a rezolvat dupăcum urmează: agrariul ceh Prasek va primi ministerul ceh fără departament. Portofoliul de comerț de asemenea li-se vor da cehilor; creștinii socialiști capătă ministerul de agricultură și lucrări publice. Astfel s'a făcut pace între partide.

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 9 Nov. 1907.

INCHEEREA la 1 ORĂ :

Grâu pe Apr. 1908 (100 klg.)	25.34—25.36
Secară pe Apr.	23.56—23.58
Ovăs pe Apr.	17.24—17.26
Cucuruz pe Mai 1908	14.64—14.66

INCHEEREA la 4 ORE :

Grâu pe Apr.	25.42—25.44
Secară pe Apr.	23.68—23.70
Ovăs pe Apr.	17.30—17.32
Cucuruz pe Maiu 1908	14.68—14.70

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul :

Grâu	
De Tisa — — —	23 K. 80—25 K. 40 fil.
Din comitatul Albei — — —	24 » 10—24 » 90 »
De Pesta — — —	23 » 95—25 » 10 »
Bănățenesc — — —	24 » ——24 » 80 »
De Bacica — — —	24 » 15—24 » 95 »
Săcară — — —	22 » 45—22 » 70 »
Orzul de nutreț, cvalitatea I.	15 » 90—16 » 10 »
» de cvalitatea II — — —	15 » 70—15 » 90 »
Ovăs » » I — — —	16 » ——16 » 30 »
» » II — — —	— » —— » — »
Cucuruz vechiu	— » —— » — »
» nou	14 » 70—14 » 90 »

Emulsiunea lui SCOTT

are un efect întăritor, neîntrecut asupra întregului organism; vindecă și întărește plămânii.

Emulsiunea SCOTT

vindecă tusea și răceala

cea mai îndărătnică în timpul cel mai scurt. Chiar și starea fizică a celor tuberculoși o ușurează Emulsiunea Scott, presupunând că se folosește la timp, în cazul acesta vindecă definitiv.

Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fil.

Se află în toate farmaciile.

La cumpărarea Emulsiunei vă rog să observați marca care reprezintă un pescar.

Poșta Administrației.

Avram Giurgiu, Hodiș. Am primit 8 cor. abonament până la 1 Ianuarie 1908.

T. Simoc, Lüki. Am primit 10 cor. în abonament. Mai aveți de plătit 8 cor.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.
Editor-corespondent George Nichin.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNEA SUMARĂ

1906. 21 Oct.	ACTIV	1907.	
		13 Oct.	20 Oct.
121817201	85752201 Reserva metalică Aur . . . 101174300	142325731	142179300
645281	36065000 " Trate Aur . . . 41005000	370173	386056
78339900	Argint și diverse monete	85902078	91339666
31992008	Portofoliu Român și Străin	35875528	34784406
11999924	(*) Impr. contra ef. publice . . . 14869200	11999924	11999924
14796390	" " " " in cont curent 19915206	15806084	15806084
2903324	Fonduri publice	3253121	3253121
5777559	Efectele fondului de rezervă	5923846	5923881
604767	" " " amortisarea imob. și material	640068	640124
595912	Imobili	558696	657342
104705525	Mobilier și Mașini de Imprimerie	106505249	106339524
20603370	Cheltuieli de Administrație	31500077	23063157
21890450	Deposite libere	27240539	27559067
416677611	" " & provizoriu	467601114	463931652
12000000	Compturi curinți	12000000	12000000
21402642	Copmturi de valori	23086843	23086843
3253368	Capital	3504226	3504226
272473570	Fond de rezervă	319409200	315497280
1646498	Fondul amortisării imobilelor și material	2077070	2077070
1196008	Bilete de Bancă în circulație	1318526	1426709
104705525	Billete de Bancă în circulație	106505249	106339524
—	Profituri și pierderi	—	—
—	Dobânzi și beneficii diverse	—	—
—	Deposite de retras	—	—
—	" " & provizoriu	—	—
—	Compturi curinți	—	—
416677611		467601114	463931652

Scosptul 7%

*) Dobânda 7%

Un candidat de avocat

cu praxă, doctor iurist și care posedă bine limba maghiară și română află aplicare în o cancelarie din M.-Oșorheiu. (Marosvásárhely) Deslușiri da administrația »Tribunei«.

„CRIȘANA“

Societate de economii și credit în Brad.

Concurs.

Se publică concurs pentru ocuparea unui post de practicant, dotat cu un salariu anual de 840 coroane.

Reflectanții au să documenteze, că au absolvit cu maturitate o școală comercială și că posedă pe deplin limba română și maghiară și eventual și cea germană.

Cei cu praxă de bancă vor fi preferați. Pețițiunile au a se înainta până în 20 l. c. subsemnatei direcțiuni, iar postul e a se ocupa în 1 Decembrie a. c.

După serviciul provizor și neexceptionabil de un an, va fi denumit funcționar definitiv cu salariu anual de 1100 cor., 200 cor. bani de cuartir și tantiema statutară.

Brad, 7 Novembrie 1907.

Direcțiunea.

Practicant în farmacie.

Un tânăr român absolvent de 6—8 cl. gimnaziile și care cunoaște limba maghiară și germană, poate afla imediat aplicare ca practicant în farmacie la subscrisul.

Ciacova, la 8 Novembrie 1907.

Cu toată stima:

Dionisie Negru
farmacist.

Se caută

un candidat de avocat

în cancelaria advocațională a dlui dr. Gavril Cosma, Belényes.

Haltenberger Béla,

văpsitorie de haine, curățitorie chimică și fabrică de spălat în aburi.

KASSA.

Se curăță sau se văpsește cât se poate de frumos, haine de iarnă, blănării, haine de dame, bluze, toalete de bal.

Jachete de piele descolorate, se văpsește într-o culoare închisă trairică.

Gulerele și manșetele, se curăță și se fac albe ca zăpada, fără chlor.

În casuri de doliu, se văpsește imediat hainele în negru.

Firma pune mare preț pe expedierea cât se poate de repede și punctual pe post și în provincie.

Odăjdii bisericești, broderiile se curăță frumos și multă îngrijire.

IOAN MARTIN

croitor bărbătesc
ARAD, STRADA HUNYADI

Cu sosirea sezonului de toamnă recomand roagazinul meu bine asortat cu

stofe de lână

din țară și strănătate, din cari confecționez hainele cele mai moderne și cu preț redus. O comandă de probă poate convinge pe ori și cine despre aceasta. Principiul meu este lucru frumos, modern și profit puțin. Solicit părtinirea binevoitoare.

IOAN MARTIN.

Oltoiori
de
struguri

expediază,
garantând de sol
asortiment bogat,
care de ani e recunoscut de prinți și cei mai
trălnici.

Küküllömenti első szőlőoltvány-telep

proprietar: Caspari Frigyes,
Medgyes 23. sz. (Nagyküküllő megye).

== Poftiți și cereți prețuri curente ilustrate! ==

Din prețul curent se pot estii serisori de recunoștință din toate părțile țării; și așa toți cei ce doresc să comande pot cere mai întâi informațiunile dela persoanele cunoscute așa verbal ca și înșcria, despre încrederea ce tot avea în urma de sus.

Productele de ACID-CARBONIC din Muschong-Buziás stațiune balneară

aranjată din nou
expediază și afară de cartel imediat cantitate cât de mare

ACID-CARBONIC-LICHID

chimicește curat și natural, în lichid din isvorele de acid carbonic din baia celebră Buziás, pentru prepararea apei gazoase, pentru restauratori și alte scopuri industriale.

!! Cel mai spornic acid carbonic !!

Extrasul certificatului analizei chimice al institutului de a examina pe cale chimică mâncările și beuturile a. 1907 nr. 4615. „Mirosul și gustul“ e normal. Conținutul de acid carbonic: 99.57%. În urma examinării s'a constatat că aceste corespund pe deplin cerințelor higienii publice și pe baza conținutului carbonic bogat se evalifică de cel mai bun. Cu informații servește prompt:

Riuroul de expedare de produse acid-carbonice și ape minerale al stațiunii bincare Muschong-Buziás în Buziás-Fürdő. (MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐ SZÉN-SAV MŰVEK ÉS ÁSVÁNYVIZEK SZÉTKÜLDÉSI TELEPE BUZIÁSFÜRDŐN).

Adresa telegrafică: Muschong-Buziásfürdő. Telefon interurban 18.

Prima societate de credit funciar român din București.

LISTA

De scrisurile funciare 4% și 5% ieșite la sorși la tragerea 17-a și a 52-a făcută în ziua de 13/26 Octombrie 1907. Aceste scrisuri sunt ieșite la sorși cu cuponul de 1 Iulie 1908 și se vor plăti al pari (sută la sută) la Cassa Societății, cu începere dela 1 Ianuarie 1908.

4%			5%																	
à 5000 lei	à 1000 lei	à 100 lei	à 5000 lei					à 1000 lei					à 100 lei							
10	103	96	1301	4342	6533	24135	51347	1700	3645	6479	13605	17261	32441	43231	63881	84711	114297	137	3717	6116
20	113	412	1307	4352	6553	24145	51357	1706	3655	6489	13625	17271	32451	43241	63891	84721		177	3719	6117
30	133	422	1311	4362	6563	24155		1710	3665	7411	13635	17281	32461	43251	72618	84731		187	3727	6136
60	143	432	1321	4382	6573	24165		1716	3675	7421	13645	17291	32471	43261	72628	84741		197	3729	6156
70	153	442	1327	4392	6583	24175		1720	3685	7431	13655	22303	32481	43271	72638	84751		543	3737	6157
403	163	452	1331	5015	6593	24185		1736	3695	7441	13685	22313	32491	43291	72648	84781		593	3747	6167
413	173	462	1337	5025	8403	24195		1740	4207	7451	14207	22323	33406	49103	72658	84791		804	3749	6176
423	183		1347	5035	8413	35005		1746	4217	7461	14217	22333	33416	49113	72668	92809		814	3757	6177
433	193		1351	5045	8423	35015		1750	4227	7481	14237	22343	33426	49123	72678	92819		824	3759	6186
443	954		1357	5065	8433	35025		1756	4237	8235	14247	22353	33436	49133	72688	92829		834	3767	6187
453	964		1361	5075	8443	35035		1760	4247	8245	14257	22393	33446	49163	72698	92849		884	3777	6196
463	984		1367	5085	8453	35045		1776	4257	8255	14277	24608	33456	49173	74306	92859		894	3779	6197
473	994		1371	5095	8463	35055		1780	4277	8285	14287	24618	33466	49183	74316	92869		1009	3789	6804
483	3944		1377	5214	8473	35065		1786	4297	8295	14297	24628	33476	56209	74326	92879		1019	3797	6824
493	3954		2102	5224	8483	35075		1790	4603	9505	14603	24638	33486	56219	74336	92889		1029	3799	6854
5403	3964		2112	5234	8493	35085		1796	4613	9515	14623	24648	35909	56229	74346	92899		1039	4509	7013
5413	3974		2122	5244	9003	35095		2303	4623	9525	14633	24658	35919	56239	74356	97401		1049	4519	7063
5423	3994		2132	5254	9023	35204		2304	4633	9535	14643	24668	35929	56249	74366	97411		1059	4539	7073
5433	4103		2142	5264	9033	35214		2313	4653	9545	14653	24678	35939	56259	74376	97421		1069	4549	7083
5443	4113		2152	5284	9043	35224		2314	4673	9555	14663	24688	35949	56269	74386	97441		1079	4569	7093
5453	4123		2162	5294	9053	35234		2323	4711	9575	14673	28307	35969	56279	74396	97451		1089	4579	7202
5463	4133		2172	5305	9063	35244		2324	4721	9595	14683	28317	35979	56289	74608	97461		1099	4589	7212
5473			2182	5315	9073	35254		2333	4741	11710	15122	28327	35989	56299	74628	97491		1409	4599	7222
5493			3408	5325	9093	35264		2334	4761	11720	15132	28337	35999	56401	74638	98619		1419	4738	7232
			3418	5335	10300	35284		2343	4771	11740	15142	28347	36302	56411	74648	98629		1429	4748	9727
			3428	5345	10310	35294		2344	4781	11770	15152	28357	36312	56421	74658	99604		1439	4768	9737
			3438	5355	10330	35446		2353	5102	11790	15162	28387	36322	56431	74668	99624		1449	4798	9747
			3448	5365	10350	35456		2354	5112	12304	15172	28397	26332	56441	74678	99634		1459	5402	9797
			3458	5375	10360	35466		2363	5122	12314	15182	29505	36342	56451	74688	99644		1479	5409	9825
			3468	5385	10370	35476		2364	5142	12324	15192	29515	36352	56461	74698	99654		1489	5412	9865
			3478	5395	10380	35486		2373	5152	12334	16429	29525	36362	56471	76403	99664		1499	5419	9875
			3488	5416	10390	35496		2374	5162	12384	16439	29535	36392	56481	76413	89694		2715	5422	9895
			3498	5436	21307	36523		2384	5172	12394	16449	29545	38215	56491	76423	102708		2725	5429	
			3804	5446	21317	36533		2393	5182	12403	16459	29555	38225	60101	76433	102718		2735	5432	
			3814	5456	21327	36563		2809	5192	12413	16469	29565	38235	60111	76443	102728		2745	5439	
			4824	5466	21347	36573		2819	6209	12423	16479	29575	38255	60121	76453	102738		2765	5442	
			3834	5486	21367	45812		2839	6219	12433	16489	29585	38265	60131	76463	102748		2775	5459	
			3844	5496	21377	45822		2859	6229	12443	17105	29595	38275	60141	76473	102758		2785	5472	
			3864	5802	21387	45832		2869	6239	12473	17115	31502	38285	60161	76483	102768		2795	5479	
			3874	5812	21397	45842		2889	6249	12483	17125	31512	38295	60171	76493	102778		3407	5482	
			3894	5822	23804	45852		3204	6259	12493	17135	31522	41016	60181	81706	102788		3417	5489	
			4105	5832	23814	45862		3214	6269	13204	17145	31532	41026	60191	81716	102798		3427	5499	
			4115	5842	23824	45872		3224	6279	13214	17155	31542	41036	63801	81726	112344		3447	5705	
			4125	5852	23864	45882		3264	6289	13224	17165	31552	41046	63811	81736	112403		3457	5715	
			4145	5862	23874	45892		3284	6299	13234	17175	31572	41056	63821	81746	112433		3467	5755	
			4155	5872	23884	48203		3294	6409	13244	17185	31582	41066	63831	81756	112443		3477	5765	
			4185	5892	23894	48213		3605	6419	13254	17211	32401	41076	63841	81766	112453		3487	5775	
			4195	6503	24105	51307		3615	6439	13264	17221	32411	41096	63851	81776	114207		3497	5785	
			4312	6513	24115	51317		3625	6449	13284	17231	32421	43201	63861	81796	114217		3707	6106	
			4322	6523	24125	51327		3635	6459	13294	17241	32431	43211	63871	84701	114287		3709	6107	

Direcțiunea.

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás — maeștru de monumente și pietre de cimitir. —

Fabricație proprie din marmură, granit, soynit, labrador etc., din pietre de marmură magazin se află în **Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.**
 Cancelaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 662.
 Filiale: Nagyvárad, Nagyzeher, Déva și Bánpartak

Inștințare.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public din loc și jur, că în locuința mea din **strada Bercsényi, nr. 8 Arad** efeptuesc tot felul de

planuri de zidărie

pe lângă prețurile cele mai reduse.

Insemnez că în urma praxeii mele continue de 32 ani, mă nizuiesc ca în totdeauna să câștig îndestulirea onoratului public doritor de a zidi. **Nu sunt membru nici unei societăți și tot felul de zidărie o efeptuesc cât mai curând.**

Cerând sprijinirea, sunt cu profundă stimă:

Horváth József, măestru zidar.

Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară din Bpesta în 1896.

**TURNĂTORIA
DE CLOPOTE**

**Fabrica de
scaune de fer
pentru clo-
pote - - alui**

ANTONIU NOVOTNY

TIMIȘOARA-FABRIC

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase, pe garanție de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte îndată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate

CLOPOTELE GĂURITE

de dñsul inventate, și premiate în mai multe rinduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adnc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu.

Se mai recomandă apoi pentru facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător — pentru preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut ca și spre turnarea de toace de metal. — Preț-auranturi ilustrate gratis.

CUMPĂRĂTURI DE OCASIE!

Prețuri ieftine!

Aduc la cunoștința on. public, că am cumpărat prăvălia de porcelanuri și sticlărie a Fraților Gebhart și din cauza greutăților mutăului, toate articolele ce se află în magazin, precum sticlării, porcelanuri, lămpi, lustre de gaz și electrice, tot felul de articole de podoabă, tăcămuri de masă de alpaun și alpaca de argint, vase de fier din nickel ș. a.

le vând cu preț redus

despre ce rog pe on. public să se convingă

Cu deosebită stimă:

Următorul Fraților Gebhart

RAUCH RAIMUND.

Mobilierul prăvăliei e de vândut.

TÖRÖK are noroc VECINIC

E neîntrecut norocul care favorizează pe toți banca noastră care în timp scurt a plătit câștiguri de peste 32 milioane cor., on. noștri cumpărători; între acestea cele două câștiguri mai mari și adevă:

de două ori marele premiu **600.000** coroane câștig principal

cel mai mare **400.000** cor. câștig principal,

mai departe 6 à 100.000, 4 à 90.000, 3 à 80.000, 3 à 70.000, 5 à 60.000, mai multe 50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 20.000, 15.000 și afară de acestea nenumărate de 10.000, 5.000, 3.000, 2.000, 500 coroane și alte câștiguri.

Așadară recomandăm, ca la apropiata tragere să luați parte și să comandați la noi un los de noroc.

La loteria nouă maghiară a 21 în decurs de 5 luni

se va sorți suma enormă de **16 milioane 457.000** coroane.

In care zi a luni v'ăți născut?

Comandați la noi un număr de los, care e însemnat la ziua nașterii sau lângă aceea, care a fost părtaș a vre-unui eveniment.

Ziua	Numărul losului	Ziua	Numărul losului	Ziua	Numărul losului	Ziua	Numărul losului	Ziua	Numărul losului	Ziua	Numărul losului
1—	101493	7—	93181	12—	109698	17—	67841	22—	111015	27—	101429
2—	92717	8—	101499	13—	93401	18—	109677	23—	41795	28—	91425
3—	109701	9—	36818	14—	107392	19—	3071	24—	107395	29—	105033
4—	92156	10—	106749	15—	105328	20—	73010	25—	93186	30—	4689
5—	111057	11—	92701	16—	96990	21—	100923	26—	106118	31—	109840
6—	4938										

Prețurile plătuite ale losurilor de clasa I.:

$\frac{1}{8}$ los original 1 cor. 50 fil.; $\frac{1}{4}$ los original 3 cor. — fil.;
 $\frac{1}{2}$ „ „ 6 cor. — fil.; $\frac{1}{1}$ „ „ 12 cor. — fil.;

Losurile se trimit pe lângă rambursă sau prin trimiterea anticipativă a sumei. Planul oficios gratuit. Rugăm cât se poate de curând comanda pentru losurile originale, dar mai târziu până în 21 Noemvrie a. c., să se trimită cu toată încrederea la noi, fiindcă losurile noastre de noroc sunt foarte căutate și trec repede și tragerea clasei I. va fi în 21 și 23 Noemvrie a. c.

TÖRÖK A. és TSA

Bankház R.-T. Bpesten. Adresa de telegramă: Törökék Budapest.

Cel mai mare biuou de losuri din țară.

Biurorele loteriei noastre se află în: I. Centrala: Szervita-tér 3/a palatul nostru propriu. II. filială: Váci-körut 4/a. III. filială: Teréz-körut 46/a.

FRĂȚII BURZA ARAD

recomandă depositul lor bogat, prăgini de fer, plăci de fer, osii de fer, instrumente de fer, sobe de fer turnat, mașini de gătit, sirme și cule de sîrmă, lanțuri, săpi, arșeu, furci de oțel și tot felul de vase de bucătărie de fer turnat și smălțuite.

Mare deposit de revolvere cu repetiție, arme și recvisite de împușcat.

Deposit de mașini agricole așa d. e. pluguri de oțel sistem Lack, mașini de sămanat, grape, tăietoare de pale și napi, cântare. Mare magazin. Cea mai bună calitate în plăci de catran (păcură), și asfalt pentru acoperit casele. Comanda din provincie se îndeplinesc punctual.

Telefon Nr. 604.

Telefon Nr. 604.

Firmă românească.

AVIZ!

Subsemnatul, cumpărând prima fabrică transilvană de

casse de fier și oțel

priv. ces. și reg. a dlui G. Öszy, îmi iau voie a aduce la cunoștința prea on. public, că în fabrica mea se eșecută tot felul de **CASSE** și după toate mărimile din cel mai bun material posibil. Cassele de fier și oțel panterate se eșecută după cele mai nouă sisteme engleze și americane **sigure contra focului și spargerei** pentru care dau **deplină garanție**.

Atrag atenția onor. public interesat a nu **confunda** fabricatele mele cu alte fabricate, făcute din material slab și prin urmare fără valoare.

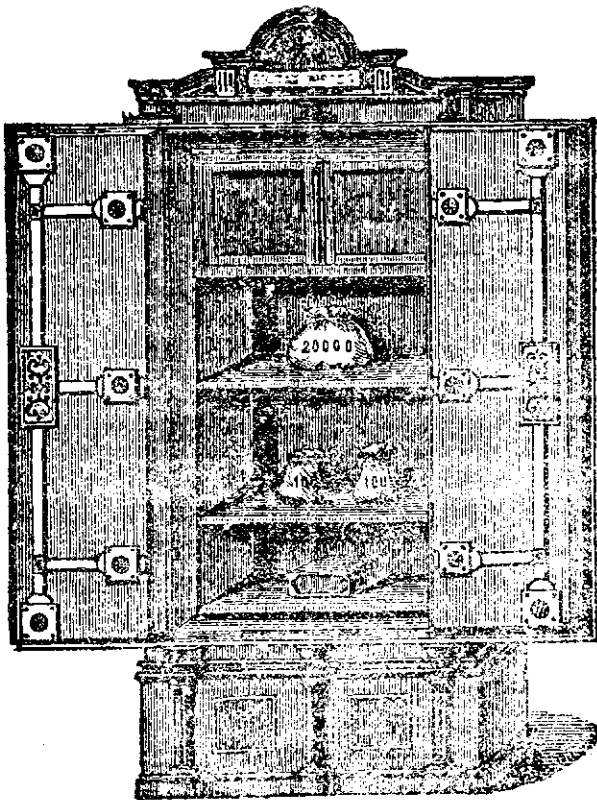
Rugând pe prea on. public pentru binevoitorul sprijin, semnez cu distinsă stimă:

E. Purece

fabricant de casse

SIBIU (Nagyszeben), Rosennergasse nr. 9.

Cataloge de prețuri la cerere gratis și franco.

O păpușă pentru probă

numai 5 cor. 50 fileri.

Pregătit cu pânză 9 coroane.

Se află la pregătorul de păpuși de probă

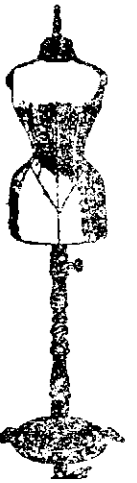
VAJDA SAMU

BUDAPEST, Károly-körút 11. sz.

Mare institut de reparat de păpuși de jucărie.

Preț-curent gratis! ☛ Reparare de păpuși!

— Vânzare en gros și en detail. —

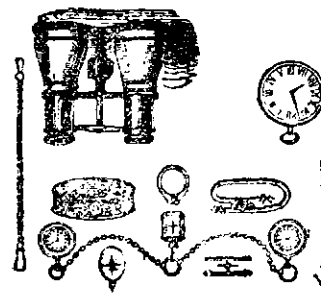

Sárga János

:: argintar și pregător de obiecte artistice ::
Kolozsvár, Mátyás király-tér 13.

Telefon nr. 354.

Telefon nr. 354.

Abundant provăzut cu obiecte de aur, argint și petrii scumpe. Pregătește tot felul de lucrări artistice: în aur, argint și altfel de lucrări de artă maginetră. — Schimbări de aur și argint, conform cursului zilnic. — Cu preț curent servim gratuit și franco.

„VICTORIA” INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII

SOCIETATE PE ACȚII

Fondată la anul 1887.

Centrala în Arad, calea Archiducelui Iosif No. 2 (vis-à-vis de primărie) casa proprie.
Filiala în Chișineu (Kisjenő) casa proprie.

Capital societar	1.200,000.— Cor.	Depuneri spre fructificare	6.000,000.— Cor.
Fond de rezervă	900,000.— Cor.	Circulațiunea anuală	150.000,000.— Cor.

Primește depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libele.

Pentru sumele depuse fără termin de abdicere și rămân la bancă pe timp mai scurt de 3 luni de zile, plătește deponenților 4% interese, — iar pentru depunerile elocate pe timp mai lung de 3 luni de zile, după mărimea sumei depuse: plătește deponenților 4 $\frac{1}{2}$ % și 5% interese fără nici o detrager.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la zece mii de coroane, după starea cassei, să plătesc și fără de abdicere.

Escontează cambii și acordează credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordează împrumuturi hipotecare pe case de inehiriat și pe proprietăți de pământ.

Un talp bere de curte 9 cr.
O halbă 14 cr.

Avis !

Avis !

Cu deosebit respect aduc la cunoștința distinsului public, că
berăria orășenească de sub teatru

am luat-o în arândă

și acea voi ajusta conform tuturor recerincțelor moderne. Din ziua aceasta voi avea cea mai excelentă bere de Kőbánya a primei societăți ungurești pe acțiil așa numită

BERE DE CURTE

apoi vinurile de sub podgorie de cea mai bună calitate. Cuina pe lângă prețurile cele mai ieftine totuși va corespunde cerințelor moderne.

Cu deosebită stimă: **Kánya Géza.**

Un talp bere de curte 9 cr.
O halbă 14 cr.

PRĂVĒLIE DE FLORI

a lui **SCHVEFFER EDE**
ARAD, palatul Minorifiilor.

TELEFON 337.

TELEFON 337.

Esecuție:

buchete și cununi după gust

pe lângă prețuri avantajoase.

Comande din provincie execut punctual.

== Serviciu prompt. ==

FABIAN FÉLES SZANATORIUM SÓSBORSZESZ
30 filléres, 1 koronás és 2 koronás üvegekben
Mégrendelhető: FABIAN LAJOSNÁL GYULÁN
"A JOZSEF FŐHERCEG SZANATORIUM EGYESÜLET" JAVARA

Câți suferitori sunt

cari mereu caută leac de vindecare contra boalei lor și abea poate să găsească adevăratul leac. Miile de epistoale de recunoștință adevărate, că contra durerii de

muschi, rupere

și la alte dureri porvenite din răceală

unicul medicament mântuitor și de dureri atinăteri este

Spiritul vin galic de sanatorium a lui Fábian

Se poate comanda la **Fábian Lajos, Gyula** (cottul Békés)
în comande de 30 fill., 1 cor. și de 2 cor.
Comande prin postă peste 5 coroane, se trimite franco cu rambursă.

Frideric Hönig

Turnătorie, fabrică de clopote și metal,
arangeată pe motor de vapor.

Arad, strada Rákoczi Nr. 11-28.

S'a fondat la 1840.

Premiat la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg. invenție proprie, cari au avantajul că față cu ori-ce alte clopote, la turnarea unui și aceluiast clopot tare și cu sunet adânc — se face o economie de 20—30% al greutatea metalului.

Recomandă tot-odată clopote de fer ce se pot învîrți și postamentele de fer, prin

a căror întrebuintare clopotele se pot scuti de crepat și chiar și cele mai mari clopote se pot trage fără-ca să se clătine turnul.

Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învîrți, cum și turnarea din nou a clopotelor vechi, sau schimbarea lor cu clopote nouă pe lângă o supra-solvire nelsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

Zsellér Imre

Atelier artistic pentru specialitate de ferești de biserică, pictură pe sticlă, pentru părți de sticlă, plumbuitor de artă și de mozaic

Budapest, VI., Aréna-ut 124.

Pân' acum s'au făcut în atelierul meu fereștile bisericilor romano-catolice din Bács-Almás, a celei din Nickine, din Grediște, Bácskula și Bodajk, a celei greco-orientale din Ujvidék, la cari mă provoc, ca și la parochii, cari au lucru distins din parte-mi.

Lösch József

fabrică de mașini de agronomie

BÁCS-TOPOLYA

Recomandă

mașina de **HUNNIA** cu două sămănat rânduri.

Fabricație ungurească!

— Poștiți și cereți inviațiuni asupra prețurilor. —

Prețuri moderate!

HOTELUL CEL MAI SPLENDID ARANJAT, RESTAURANT ȘI CAFENEA. — In centrul orașului.

Központi Szálloda — Hotel Central

Telefon 391.

ARAD

Telefon 391.

LOCUL DE STAT A TRANVAIULUI.

Illuminare electrică, telefon, băi, cafenea, grădină, mâncări franceze și ungurești.

Comande pentru prânzuri sau cercuri familiare, sau pentru nunți se fac în modul cel mai prompt; afară de aceia saleturi acomodate pentru diferite societăți sunt la dispoziție în toată vremea

SALĂ DE BAL.

Cele mai escelente vinuri de podgorie, Rajna și Bordeaux. — Tot felul de sampanie din țară și străinătate.

Sprijinul on. public îl cere cu toată stima

Rónai János, hotelier.

Serviciu escelent!

Croitori de haine pentru domni și uniforme

Fábián és Blázsín, Arad

Deák Ferenc-utca „Vass-szálloda“ épület.

P. T.

Vă aduc la cunoștință, că am ieșit dela firma Schöffler Henrik, unde am fost croitor mai mulți ani și am intrat în tovărășie cu binecunoscutul croitor de haine de domni **Fábián Sándor**. Firma noastră

Fábián és Blázsín

e înscrisă pe cale legală. — Atelierul nostru e montat din nou modern, avem în magazinul nostru tot felul de stoffe moderne englezești și franțuzești, precum și stoffe din patrie, cari sunt din anul acesta, nu învechite în magazin. **Amândoi suntem specialiști în croitorie** și așa nu ținem măstru de croitorie și facem și pe calea aceasta economie, folosind cel mai bun material și avem la dispoziție lucrători buni, prin urmare lucrăm mai ieftin ca alți croitori, de ceea ce vă veți convinge dacă veți face o comandă de probă.

Dacă suntem chemați în provincie, ne ducem fără să socotim cheltuelile de drum, în cazul când putem conta la binevoitoarea comandă.

Cu deosebită stimă:

Fábián és Blázsín

confectionatorii uniformelor funcționarilor motoarelor și ai trenurilor unite Arad-Csanádi.

MOȘTENITORII LUI

TAGÁNYI ISTVÁN

ȘI KISJOLSVAI SZABÓ ISTVÁN

proprietarii de vii de deal

=== își vind ===

VINURILE

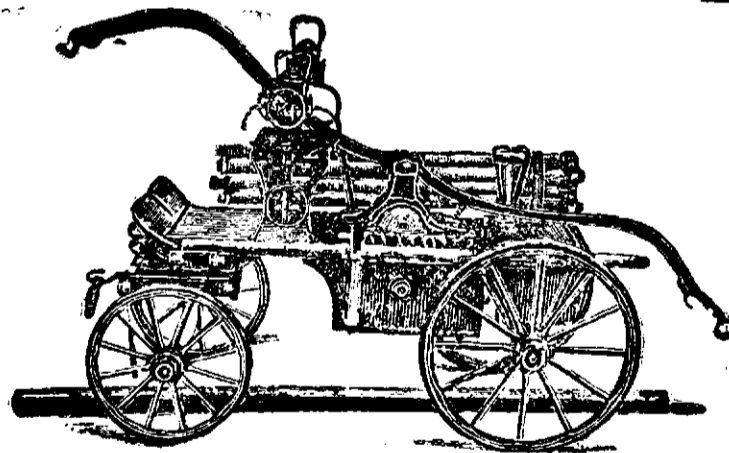
din regia proprie exclusiv de Mădierat, Miniș și Barațca, vinuri albe și roșie de masă, de desert (aszu)

în Arad, strada Batthyányi nr. 24

în localul anume aranjat pentru acest scop și le espediază în butoie sau buteli în loc sau în provincie.

Catalog specificat de prețuri se trimite la dorință imediat.

Fondat în 1868.

TEUTSCH GYULA

Prima fabrica din-Brașov

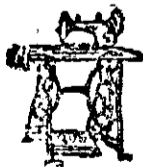
de mașini, pompe de stins focul și tot felul de articole de alamă, institut pentru nichelare, magazin de biciclete, mașini de cusut și mașini agricole

Brașov, str. Bolonya-vasut Nr. 9.

.. PROSPECTE ..

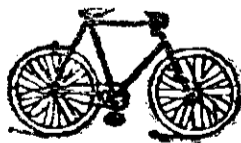
despre pompe de apă trimite gratis și franco.

Telefon-Nr. 122.

Fempel E.

Pancsova.

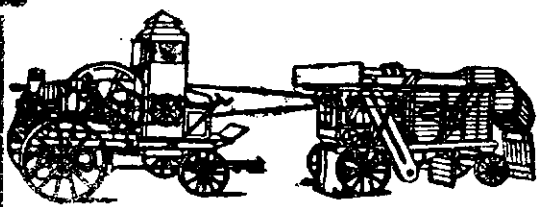

Espediază tot felul de mașini originale de prima calitate, d. e.: garnituri de îmblătit, ciure, grape, tăietori de tulei, mașini de sfărâmat, teasc de struguri, ș. a., ș. a.

Mai departe își recomandă magazinul cu **biciclete** cea mai bună fabricație, și **mașini de cusut**, precum și tot felul de părți alcătuitoare de biciclete și mașini de cusut.

Singurul reprezentant al mașinei de spălat **JOHN**.

In atelierul meu aranjat cu putere motorică primesc pentru reparațiuni tot felul de mașini originale, precum și mașini de cusut cu prețurile cele mai moderate.

**SCHMIDT
FRIGYES
és TÁRSA.**

Atelier de repararea
mașinelor și de lăcătușerie, provăzut cu putere electrică.
Nagyvárad, Hattyu-utca nr. 2.

Pregătim tot felul de lucrări, cari se țin de bransa noastră; astfel de exemplu: **Lumini electrice, porți de pompă, îngrădiri la bolte de morți și orice lucrări de relief și gustos mod.** Prețim apoi și reparăm și provedim din nou: **tot felul de mașini de economie, instrumente de economie, instrumente de aranjamente de moară, Transmissiuni, mașini de vapor, etc.** Acestea din urmă, ca măiestri mașiniști, ce luăm pe răspunderea noastră.

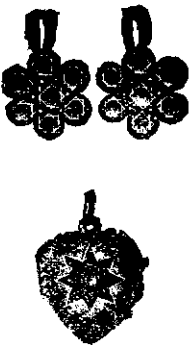
Mai ales punem mare pond pe îmbunătățirea mașinelor de tipografie și mutarea tipografiilor, fiindcă SCHMIDT FRIGYES, membrul firmei, a servit 14 ani de-a rândul în fabrica de mașini alui Wörner J. és Társa din Bpesta.

IULIU ERŐS

SIBIU (NAGYSZEBEN).

Noutăți în toate soiurile de **orologie, juvaere, articoli de aur și argint**, cadouri de nuntă și botez, inele de fidanțare gata, cercei, lanțuri de orologie, brățare, utensilii pentru biserici și masă, obiecte de lux de toate soiurile în aur și argint.

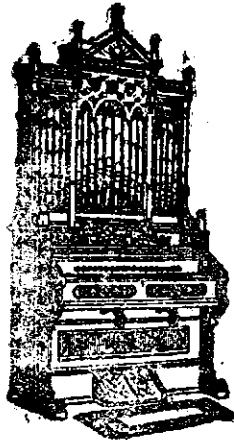
Fiecare obiect de aur sau argint e examinat oficios și proba oficioasă vizibilă exact, afară de aceea se garantează în scris, că obiectul e veritabil. Trimitore numai cu rambursă.

Prețurante ilustrate la cerere gratis și franco.

Muzica de casă a viitorului e

HARMONIUM

care și până aci a cucerit saloanele celor mai distinse cercuri sociale. Unde este pian la casă, acolo numai atunci va fi completa harmia, dacă în fața lui va fi și un **harmonium**.
Intre **harmonii** cel mai escelent e

Harmonium Aeol,

pe care îl reprezintă singura și cea mai veritabilă, solidă și avantajoasă firmă a lui

Reményi Mihály

fabricantul muzicalielor pentru Academia reg. ung. de muzică.

Nu cumpărați deci harmonii

până n'ați văzut **catalogul** nou ilustrat a firmei **REMÉNYI**, care se trimite gratis și franco din BUDAPESTA, VI., str. Király nr. 58 Tr.

Harmonium Aeol e cel mai acomodat pentru școale, coruri, capele, biserici, fiind că tonul e asemenea întru toate tonului Organelor și le poate perfect suplini. **Piane și pianine** noi și folosite se capătă dela 180 florini în tot felul de preț.

Renovări prin meșteri specialiști cu prețuri moderate.

Epistoalele de recunoștință se pot vedea.

Telefon 87—84.

Jucați acolo, unde e norocul cel mai mare la
banca Gaedicke

pentru că acolo de fapt până acuma au câștigat cele mai multe lozuri principale și adică:

Premiul cel mai mare 600,000 de cor. cu numărul 62551

câștigul cel mai mare 400,000 de cor. cu numărul 11119. | câștigul cel mai mare 400,000 de cor. cu numărul 28916.
câștigul cel mai mare 400,000 de cor. cu numărul 19406. | câștigul cel mai mare 400,000 de cor. cu numărul 33464.
mai departe de 3 ori à 100,000, 90,000, 80,000, 70,000 de coroane, de 5 ori 60,000, 50,000, 40,000, 30,000, 25,000 coroane și de 10 ori 20,000 coroane.

Loteria de clasa I. cu concesiunea regală nr. XXI. tragerea primă va fi în

21 și 23 Noemvrie.

Să trag următoarele câștiguri principale: eventual 1 milion de cor. mai departe 600,000, 400,000, 200,000, de 2 ori à 100,000, de 2 ori à 90,000, de 2 ori à 80,000, de 2 ori à 70,000, de 2 ori à 60,000 cor. etc. etc.

Prețul losurilor:

Intreg.	Jumătate.	Sfert.	Optime.
12.—	6.—	3.—	1.50 cor.

Banca GAEDICKE,

Comandele se pot face cu reîntoarcerea poștei.
Budapest, Kossuth Lajos-u. 11. sz.

**NOROCUL LUI
BOGDÁNY
E FĂRĂ PĂRECHE.**

Au câștigat la noi cu loteria de clasă maghiară de stat privilegiată:

602.000
cor. cu nr. 240

602.000
cor. cu nr. 12698

602.000
cor. cu nr. 85306

602.000
cor. cu nr. 92044

602.000
cor. cu nr. 98924

400.000
cor. cu nr. 11119

400.000
cor. cu nr. 76062

200.000
cor. cu nr. 25534

200.000
cor. cu nr. 27557

200.000
cor. cu nr. 46006

200.000
cor. cu nr. 92049

100.000
cor. cu nr. 15630

100.000
cor. cu nr. 20838

100.000
cor. cu nr. 70169

100.000
cor. cu nr. 79559

100.000
cor. cu nr. 86860

100.000
cor. cu nr. 94780

90.000	coroane cu nrul	2407
80.000	"	27665
80.000	"	60277
50.000	"	36234
50.000	"	93004
40.000	"	266
40.000	"	395
40.000	"	27539
40.000	"	117255

Și afară de asta au câștigat 30.000, 25.000, 20.000, 15.000 și 10.000 cor.

BOGDÁNY S.

Biuroul de losuri din capitală
Budapest, VI., Károly-körút 20.
Tragerea e în 21 și 23 Noemvrie

1/8 los.	1/4 los.	1/2 los.	1/1 los.
1-50 cor.	3- cor.	6- cor.	12- c.

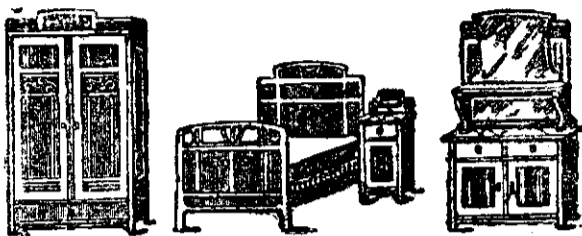
În provincie se trimit losuri cu rambursă sau după trimiterea banilor.

COVOARE

În toate calitățile,
saci pentru bucate,
ponyve impenetrabile
ștranguri și sfoară

În cantități mici și mare se pot căpăta ieftin la prăvălia de articole industriale din Ardeal și Bácska.

Reich B. Károly Fia és Társa.
Arad Andrassy tér 6 (Verbos-ház).

Fabrică de mobile.

Cel mai ieftin izvor de a procura mobile e în TIMIȘIORA.

Mare magazin cu tot felul de mobile pentru mirese, dormitoare, saloane, cafenele, hoteluri etc., dela cele mai simple până la cele mai elegante.

Primesc tot felul de aranjamente pentru biurouri de cancelarii și bolte, pregătirea meselor de biliard după deseme date sau planuite și desemnate de mine; nu altcum și tot felul de lucruri și mobile pentru edificii cari aparțin branșei măsuritului.

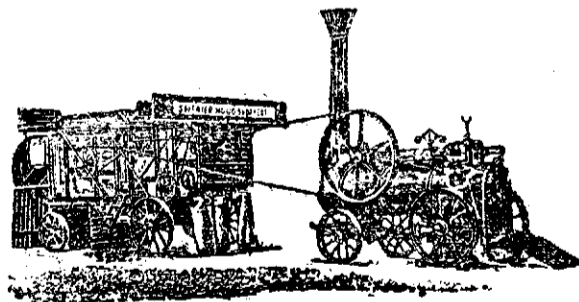
Onoratul public poate fi sigur de lucruri solide și serviciu prompt.

Mobile se dau și pe lângă preț plătit în rate lunare.

În așteptarea comandelor, rămân cu deosebită stimă:

FORMAYER ALBERT
fabricant de mobile în

Temesvár Oravicza
Gyárvaros, 3 király-u. 6. Fő-utca.

Provisiuni de mașini cu vapor
LOCOMOBILE

făcător de jirezi de paie

în formă întrebunțată și cu dregere

se pot căpăta pe lângă condiții de plătire foarte favorabilă la firma

SEIFRIED HUGÓ

BUDAPEST, V., str. Katona József 17.

Prăvălie nouă! **Fischer Mór** Prăvălie nouă!
ARAD
Piața Andrassy 20.
(Palatul Fischer Eliz.)

Magazin bogat asortat de cele mai bune articole de porțelan

stielă.
LĂMPI

RAME

argintărie-china și alpacca
obiecte de lux și tacâmuri.

Jucării de copii. Păpuși.
TRUSOURI DE MIRESE.

Cel mai bun izvor pentru obiecte de ocazie și cadouri.

Rame din cele mai frumoase, se pregătesc repede și punctual.

Serviciu prompt și cu atenție!

Fabricațiune de specialitate adevărată franceză și americană în ambalajiu original.

Recomandată de medici!

Siguranță necondiționată!

Prețul în valoare de coroane duzina cu 2, 4, 6, 8, 10, 12.

Noutate de origine americană până acum neîntrecută!

„Silk Finish

Nevertear“

Tinde siguranță completă în urma întinderii și finetei extraordinare. — Prețul 10—12 cor.

Douts-americans duzina cu 6, 8, 10 cor. Preservativ feminine „Pessarium oclusivum“, după profesorul Mensinga la ordin medical. Prețul dela 3—5 cor.

Adevărate spongii franceze de siguranță preservativă. Prețul: duzina 6—12 cor.

Nou! Auto vaginal spray: cel mai sigur și mai comod preservativ feminin ca specialitate. Multe mii de declarațiuni recunoscătoare! Prețul 15 cor.

Feritivă! Nu vă lăsați a fi influențați prin marfă mai ieftină, pentru că scopul lor corespund în adevăr numai preservativele originale americane!!!

Brăul „Diana“ legătoare pentru period. Legătoare pentru pânțele buric, sau contra durerilor de stomac. (Serviciu feminin.)

Giorapi de gumi, contra lărgirii vinelor, preem și la picioarele copiilor. Tot felul de recuzite highienice trebuincioase la îngrijirea și comoditatea bolnavilor. Pe lângă prețuri originale de fabrică.

Cel mai nou catalog se trimite gratis în plic închis și în mod secret.

Se capătă la fabrica de legătoare medicale din

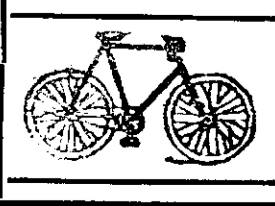
Keleti J. Budapest, IV, Koronaherzeg-u. 17—18

Cei ce se provoacă la anulul acesta capătă 20% rabat.

Dela mine se pot procura mașini de cusut, economice și biciclete cu prețurile cele mai reduse și pe lângă solvire în rate.

Atelier reparator mechanic. Reparări se efectuează grabnic și punctual și în proviță.
Falk Imre,
Kolozsvár, Deák Ferencz-u. 30.
Széchenyi-tér 39.

Toată imitarea și reproducerea va fi pedepsită.

Unicul veritabil e Balzamal Thierry

provăzut cu marea „Călugărița verde“ sub scutul legii. Cel mai vestit și neîntrecut medicament contra perturbațiilor de mistuire, sgârciuri de stomac, colică, cathar, dureri de pept, influență etc., e foarte bună la începutul tuberculozei. Se capătă în 12 sticle mici, sau în 6 duble, ori în una mare deosebită provăzută cu incuetoarea patentată. Prețul 5 cor. cu porto.

Unsoare Centifolia Thierry recunoscută ca „non plus ultra“.

contra rănilor vechi, aprinderi, vătămări, răniri, precum și tot felul de umflături. 2 borcane cu 3 cor. 60 fil. cu porto.

Banii se trimit înainte ori se ridică prin rambursă.

Apotheca Thierry în Pregreda

lângă isvorul mineral de apă aeră Rohits Sauerbrunn. Depozite în următoarele apothece: în Arad la FÖLDES KELLEMEN și la HAJOS ARPAD.

Se află în deposit și la L. Vértes, Lugos.

Atenție! Fac atenții mai ales pe revanzători să fie atenți la cumpărare și comandă la balzamal meu brevetat prin lege. În senzul §§-lor 23 și 25 se espun toți cei ce nu cumpără balzamal pregătit în apoteca mea, ea altal fals și care nu este provăzut cu breveta „Călugărița verde“, dar mai ales revanzătorii se pedepsesc cu o pedeapsă de 4000 coroane sau cu închisoarea corăzpunzătoare de un an. Tot așa stă lucrul cu celelalte amestecături fără orice preț srigate în piețe, cari însă nu sunt bune numai pentru a stoarce și înșela publicul.

Se nu mai suferă nimeni!

pentru că poți scăpa de ori-ce durere provenită din răceală prin vestitul

Spirit de ghiată (jégzesz).

E singura mângâiere pentru cei ce sufer de podagră ischiași și reumă.

Nu este numai un medicament indispensabil de casă, dar din cauza efectului grabnic și radical chiar o minune.

Di învățător-director Z. Szöke Albert din Panczélseh îmi scrie următoarele:

Spiritul de ghiată l'am primit cu mulțămă; mi-a făcut o mare bucurie, că în trei rânduri și anume la o durere de măsca, la durere de stomach, la durere de înțepirea gâtului și odată la durere de cap l'am folosit cu deplin succes. Il recomand călduros ori-și-cui, căci e o adevărată binecuvântare pentru cei-ce sufer.

Mai cer 3 sticle mari.

Durerea de dinți și de cap înceată deloc de el.

La oboseală, simț de slăbiciune, la esofarea după lucrul greu, la împunsături din coastă, la scrintituri, la dureri de stomach, de piept și la dureri de foale etc, după o singură frecare omul se simte ca de nou născut

Minunatul **Spirit de ghiată** a întrecut D-Tale — toată așteptarea mea, drept aceea mai cer șese sticle mici din acest medicament escelent. Cu deosebită stimă

Kékellő

Josif László, paroch

Dragă Dle apotecar! Binevoește a-mi trimite cu rambursă șase sticle mici din vestitul

Spirit de ghiată (jégzesz)

cu întoarcerea poștei; căci au un efect foarte bun și se pot folosi cu un mare rezultat: și-l recomand foarte călduros ori-și-cui.

Dumnezeu să trăiască pe inventatorul spiritului de ghiată.

Atkár

Bander Gábor, mäsar.

E cu neputință a înșira nenumăratele epistole de recunoștință și mulțămă, prin cari e lăudat **spiritul de ghiată.**

Aceste puține specimene dovedesc esceleța și marea lui răspândire într'un timp foarte scurt, încât deja are și imitatori.

Inventatorul și unicul său fabricant este:

Szémann Ágoston

apotecar

HATVAN.

3 sticle mari sau 6 sticle mici trimit franco ori-unde.

Prețul: 1 sticlă mare 1 cor. 20 fil., sticlă mică 60 fil.

Fie-care sticlă e sigilată și numele inventatorului se află atât pe sticlă, cât și pe avisul de folosință.

Pe postă numai 3 sticle mari sau 9 sticle mici se poate trimite.

Să ne ferim de imitațiuni.

Cel mai bun loc de cumpărat

TEA rusească

veritabilă

de China și Caravan în pachete originale măsurate.

Rum Jamaika

diferite soiuri veritabile

în sticle proprii se pot găsi

la drogueria și parfumeria lui

Vojtek és Weisz

ARAD.

Acuma a sosit

Untura de pește proaspătă de Norvegia

fără culoare și miros, calitate escelentă.

Prețul unei sticle 2 coroane.

Contra

supărărilor reumatice
este escelentă

Spiritul Reuma

Încercat de atâtea ori cu succes.

Prețul unei sticle 80 fileri.

Se capătă calitatea originală în farmacia lui

Rozsnyai Mátyás

Arad, Szabadság-tér.

Nr. telefon 331.

Nr. telefon 331.

Au sosit obiecte de ocaziune

Brunner Béla

prăvălie de modă și specialități.
Arad, în piața Szabadság nrul 20.
(Strada Forray, palatul contelui Nádasdy.)

Recomandă magazinul său bogat de marfă, unde se pot căpăta cele mai frumoase cadouri de ocaziune.

Pălărilile cele mai moderne, cămeși, gulere, mănuși, cravate, batiste, ciorapi etc.

Mare asortiment de coloniale Franceze și Engleze

Mare fărâș de ocaziune!

Prețuri ieftine! Serviciu prompt!

Comande din provincie se efectuează la moment.

Câteva cuvinte asupra

boalelor secrete!

E trist, — dar în realitate adevărată că în vremea de azi e bătătoare la ochi mulțimea acelor oameni, a căror sânge și sucuri trușești sunt atrofiate și cari în urma ușurinței din tinerețe și prin deprinderi rele și-au sdruncinat sistemul nervos și puterea spirituală. E timpul suprem ca aceste stări îngrozitoare să se pună capăt. Trebuie să fie cineva care să dea tinerimei destulă binevoitoare, sincere și amănunțite în tot ce privește viața sexuală — trebuie să fie cineva cărui oamenii să-și încredințeze fără teamă, fără sfială și cu încredere necazurile lor secrete. Dar nu e în deajuns însă a destăinui aceste necazuri ori și cui, ci trebuie să ne adresăm unui astfel de medic specialist, conștiincios, care știe să dea asupra vieții sfaturi bune sexuale și știe a ajuta și morburilor ce deja eventual există, atunci apoi va înoceta existența boalelor secrete.

De o chemare atât de măreață și pentru acest scop e institutul renumit în toată țara al Dr.-ului PALOCZ, medic de spital, specialist, (Budapesta VII, Rákóczi-ut 10), unde pe lângă discreția cea mai strictă, primește ori cine (atât bărbații cât și femeile) destulă asupra vieții sexuale, unde sângele și sucurile trușești ale bolnavului se curăță, nervii i-se întăresc, tot organismul i-se eliberează de materiile de boală, chinurile sufletești i-se liniștesc.

Fără conturbarea ocupațiilor zilnice dr. PALOCZ vindecă deja de ani de zile repede și radical cu metoda sa proprie de vindecare, chiar și cazurile cele mai negleșite, ranele sifilice, boalele de țevă, bășică, nervi și șira spinării, începuturile de confuzie a minții, urmările naiei și ale sifilicului, erecțiile de spaimă, slăbirea puterii bărbătești (impotența), vătămurile, boalele de sânge, de piele și toate boalele organelor sexuale femelești. Pentru femei e sală de așteptare separată și esire separată. În ceea ce privește cura, depărtarea nu este piedecă, căci dacă cineva, din orice cauză, n'ar putea veni în persoană, atunci i-se va da răspuns amănunțit foarte discret prin scrisoare (în epistolă e de ajuns a se înălțura numai marca de răspuns). Limba română se vorbește perfect. După încheierea curei, epistolele se ard, ori la dorință se retrimite fie-cărui. Institutul se îngrijește și de medicamente speciale. Vizitele se primesc începând dela 10 ore a. m. și până la 5 ore p. m. (Duminea până la 12 ore a. m.) Adresa: Dr. PALOCZ, medic de spital, specialist, Budapesta VII, Rákóczi-ut 10.

Vânzare de trăsurii

Se află de vânzare

● trăsurii cu coperiș folosite ●

și alte

●● trăsurii noi de tot soiul ●●

cu prețuri ieftine.

Se primesc spre reparare — în timp scurt și prețuri moderat — trăsurii folosite, sau se schimbă.

Olasz Lajos, Arad

fabricant de trăsurii

Erzsébet királyné-körút, vis-à-vis de Ipartes'ület.

Skudler-ter nr. 5.

TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS

prăvălie de haine pentru domni, băieți și copii

H O F E R M Y N N I

franco

La comandă de 6 boreane le trimite porto

centele mari.

La cei ce să angajează să vândă să dau pro-

costă 1 corană.

Un borean cu espiștea cum trebuie folosită,

în decurs de opt zile, fără durere.

care depărtează bătătura cu rădăcină cu tot

neîntrecut în timpul prezent,

Crema pentru bătăturii

Primul fabricant de instrumente și mașini de vinărie din Ungaria de Sud

Bory Béla, Szabadka

Árpád-u. 158.

Telefon 390. — Telefon 390.

Primesc comande de tot felul pentru zidărit, lucrări de artă și mașinărie, aranjare de apaducte și sonerie cu electricitate și repararea acestora,

mai departe pregătesc mașini de vinărit

amintite ca: pompe de vin, scule de bere, instrumente pentru punerea dopului, stușuri, PRESSE DE VIN, ZDRÓBITOARE DE STRUGURI, etc. și repar aceste stând bun pentru reparație. — Pregătesc apoi tot felul de țesături de sârmă la cuște de găini, la grădini zoologice, la îngrădituri de vii.

Cu prețurile cele mai moderate transportez mașini de țesut sârme, cuptoare maces automate și mașini după cele mai noi sisteme.

Ținta mea principală e să câștig încrederea comandatorilor, clienților mei și pentru viitor.

Servesc bucuros cu un plan de buget, cu prețuri moderate.

Toți aceia

cari vor să aibă o

bicicletă

cu picioare trainice de mână sau cu motor să se adreseze cu încredere la

Gartner Samu

mare fabricant de mașini de cusut și biciclete

Arad, strada Weitzer János,
(Palatul Minorităților).

unde se află biciclete de toate felurile cu prețul cel mai moderat. Reparațiunile se fac punctual. — Mașini de cusut se află în magazin permanent. Condițiuni favorabile pentru plată în rate.

KOMÁROMI N. UTÓDA Risko Alajos

Debreczen, Hunyadi-ter 11.

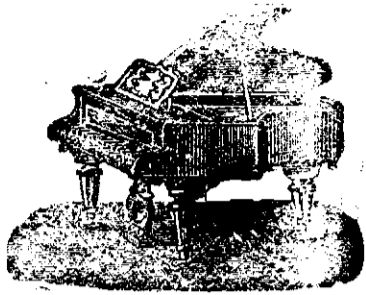
În marele magazin de piano și instrumente muzicale țin tot felul de piano de calitate

tatea cea mai bună, cimbale

și tot felul de instrumente cu coarde și de

alamă, precum și tot felul de

părți din cari se compun instrumentele, coarde veritabile de

Roma.

Se angajează să acordeze tot felul de piano și să le repare, așa în loc ca și în provincie, cu cea mai mare pricepere specială.

BASĂ SIGURĂ

ANDRÉNYI SEC

AROMĂ RECUNOSTINȚĂ PROSPĂTĂ RECREATOARE ESPERȚILOR

SISTEM BOUQUET MĂRGELE FRANCES MÎNUNAT ESCELENT TRADIȚIONAL MĂRUNTE

MANIPULARE ÎNGRIJIRE VINURIALESE Vii DE SPECIALITATE CONSTIENȚIOASĂ CU GRĂJE MARE PROPRII DE MODEL

Fondat la anul 1892.

KAULICH ETEL

BUDAPEST numai IV., Szervita-ter 5, félem.

demulțorii decorat, cel mai vechi și mai plăcut

atelier de

corsete

în care se confecționează corsete reform nevătmător sănătății, în față drept, stomacul îl lasă liber, toașa și susținătoare de piele, stringătoare de foale și de șolduri, susținătoare de spate, precum și corsete ortopedice după moda irecentă și solide pe lângă rețun

moderate. — Cataloguri ilustrate și îndrumare pentru luarea măsurii așa în loc ca și în provincie se trimit gratuit cu porto franco.